

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

ACADEMIC CURRICULUM ADMINISTRATION OF
THE SCHOOL UNDER THE SUPERVISION OF
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สงกรานต์ เรื่องประทีป

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

สงกรานต์ เรื่องประทีป

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

Academic Curriculum Administration of the Schools under the
Supervision of the Secondary Educational Service Area Office 4

ชื่อ - นามสกุล

นายสงกรานต์ เรืองประทีป

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์พรหม เพชรสมบัติ, ปร.ด.

ปีการศึกษา

2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพร บุญส่ง, ศษ.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ศาสตราจารย์พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา, ปร.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งอรุณ รังรองรัตน์, ปร.ด.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมพ์พรหม เพชรสมบัติ, ปร.ด.)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพร บุญส่ง, ศษ.ด.)

วันที่ 22 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
ชื่อ – นามสกุล	นายสงกรานต์ เรืองประทีป
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ปร.ด.
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน และผลการเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ศึกษาเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

Thesis Title	Academic Curriculum Administration of the Schools under the Supervision of the Secondary Educational Service Area Office 4
Name-Surname	Mr. Songkran Ruangpratheep
Program	Educational Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Pimolpun Phetsombat, Ph.D.
Academic Year	2016

ABSTRACT

This research aimed to study and to compare the academic curriculum administration of the schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office 4.

The samples were 234 people from the school administrators. The instrument used in this research was questionnaire. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, t-test, and Analysis of Variance: ANOVA.

The result of the study showed that the academic curriculum administration of the schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office 4 was at the high level as the whole aspect and the particular aspect. Whereas, the results of the comparison of the academic curriculum administration of the schools under the supervision of the Secondary Educational Service Area Office 4 was not significantly different at the 0.05 level when divided by gender, education level, and work experience.

Keywords: study and comparison, academic curriculum administration

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งอรุณ รั้งรองรัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ประภา อมรกิจภิญญา ผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการ ที่กรุณาเสียสละเวลา ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ทำการศึกษาวิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา บ่มเพาะจนผู้วิจัยสามารถนำเอาหลักการมาประยุกต์ใช้และอ้างอิงในงานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว นางอัญชลี เกตุบำรุง ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง ดร.สุรัตน์ ขวัญจันทร์ ดร.รสริน เจริญไชสง ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบพร้อมให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณบุคลากรงานบัณฑิตศึกษาทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือตลอดช่วงเวลาของการศึกษาและทำการวิจัย

คุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่บิดามารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

สงกรานต์ เรืองประทีป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่ 1 บทนำ.....	11
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	11
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.3 คำถามของการวิจัย.....	13
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	14
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	14
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	15
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร.....	20
2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา.....	25
2.3 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	40
2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.....	68
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	81
3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	81
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	83
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	105
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	105
5.2 อภิปรายผล.....	108
5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	111
บรรณานุกรม.....	113
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	111
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ค ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC).....	136
ภาคผนวก ง การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	148
ประวัติผู้เขียน.....	153

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักสูตรจากแนวความคิดของนักพัฒนา หลักสูตร.....	35
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการทำงาน และตำแหน่ง.....	86
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวม.....	88
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา.....	90
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการวางแผนดำเนินการ ใช้หลักสูตรของสถานศึกษา.....	92
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการดำเนินการบริหาร หลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้).....	94
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล.....	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการสรุปผลการ ดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา.....	97
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการบริหารหลักสูตร.....	98
ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ.....	99
ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายด้าน.....	100
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานเป็น รายด้าน.....	102

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	18
ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการบริหารหลักสูตร.....	42

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรกลางที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้เท่านั้น ปัจจุบันแนวความคิดดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป มีการกระจายอำนาจและมอบหมายให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจที่จะทำในกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น จึงมีผู้นำแนวความคิดนี้บรรจุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อให้เกิดผลในการปฏิบัติ ดังข้อความในวรรคสอง มาตรา 27 ที่ว่าให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการจัดทำสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพของปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อที่จะได้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2544)

ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษานั้น สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนและผู้ปกครอง ครู รวมไปถึงบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ภาคธุรกิจ และภาครัฐที่มีอยู่ในชุมชนมาร่วมมือกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อแสดงความประสงค์อันสูงส่ง หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้กับสถานศึกษา เพื่อให้เป็นสถาบันที่พัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักสูตรที่สำคัญของสถานศึกษา พร้อมด้วยเป้าหมายมาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และการติดตามผลการปฏิบัติ ตลอดจนการจัดทำรายงานแจ้งต่อสาธารณชน ชุมชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้นๆ และตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดไว้ (สุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข, 2551, น.3)

ส่วนในการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษานั้น นอกจากจะเป็นบทบาทของบุคลากรของสถานศึกษานั้น โดยตรงแล้ว สถานศึกษาอาจจะเชิญนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยในการจัดทำหลักสูตรให้แก่สถานศึกษาด้วยก็ได้ มาช (Marsh, 1997, p.8) ได้กล่าวว่า ผู้ที่จะจัดทำหลักสูตรให้แก่โรงเรียนมาจากหลายแหล่ง จากบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ กลุ่มบุคคลจากอุตสาหกรรม และชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจนถึงนักการเมือง นักวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตร ต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การกระจายอำนาจการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเป็นเรื่องจำเป็น

และมีความสำคัญ จึงบัญญัติศัพท์ที่เกี่ยวกับแนวคิดในการสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเอง ใ้ไว้มากมาย เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School-based curriculum development) การพัฒนาหลักสูตรที่ยึดโรงเรียนเป็นหลัก (School-focused curriculum development) พร้อมทั้งมีความพยายามที่จะมอบอำนาจการตัดสินใจและการบริหารจัดการให้แก่ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียน โดยบัญญัติศัพท์เรียกแนวความคิดนี้ว่า การบริหารจัดการที่ยึดแหล่งปฏิบัติการเป็นฐาน (Site-based Management) หรือการบริหารจัดการที่ยึดโรงเรียนเป็นฐาน (School-based Management) เป็นต้น

สโตนเนอร์ (Stoner, 1998) ได้สรุปถึงประโยชน์หรือข้อดีของการกระจายอำนาจทั้งการบริหารจัดการ และการพัฒนาหลักสูตรที่จะนำไปสู่สถานศึกษาไว้ดังนี้ คือ มีความสามารถที่จะตัดสินใจให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของท้องถิ่นได้ดีขึ้น มีศักยภาพที่จะสร้างความกระตือรือร้นระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีศักยภาพที่จะส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยได้ดีขึ้น โดยชักจูงการดึงให้บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการตัดสินใจมากขึ้น มีศักยภาพในการส่งเสริมให้เกิดโครงสร้างการทำงานที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมมากขึ้น มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น หลีกเลียงหรือลดการใช้โครงสร้างการทำงานแบบเดิมลง มีศักยภาพในการนำทรัพยากรของรัฐมาใช้ เพื่อที่จะให้เกิดการตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมให้มากยิ่งขึ้น ลดความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นวัตถุวิสัย ประโยชน์อีกประการหนึ่ง que เห็นได้ชัดเจนจากการที่สถานศึกษาได้จัดทำหลักสูตรขึ้นใช้เอง ก็คือ สามารถที่จะตอบสนองความต้องการ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง แม้หลักสูตรแกนกลางจะกำหนดเป็นหลักการไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.7-11)

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นวิธีการดำเนินการวางแผน กำกับ และจัดระบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้บริหารนอกจากจะมีหน้าที่ในการบริหารจัดการงานด้านวิชาการแล้วยังจะต้องเป็นผู้สนับสนุนหรือผู้ให้บริการในงานการนำหลักสูตรไปใช้ (รุจิรุ ภูสาระ, 2551, น.198) ได้แก่ การสนับสนุนการใช้งานหลักสูตร ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับกำลังคน คือ ครูผู้สอน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การบริหารจัดการห้องสมุด และจัดหาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ภายนอกสถานศึกษา จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น สรุปได้ว่าการบริหารหลักสูตรจะให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้นผู้บริหารควรจะต้องรู้จักการวางแผนรองรับการนำหลักสูตรใหม่มาใช้แทนหลักสูตรเก่า มีการ

ประชาสัมพันธ์ให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน ได้รับทราบ ต้องเตรียมพัฒนาทักษะและกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและรองรับกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใหม่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ประสานส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยรวบรวมข้อมูลสารสนเทศทางด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ได้มีการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ให้ผลการใช้หลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาหรือไม่ พบว่า การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการติดตามผลในการดำเนินการวัด และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา

จากการบริหารหลักสูตรดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน และให้ครอบคลุมทุกภารกิจของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

1.3 คำถามของการวิจัย

1.3.1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เป็นอย่างไร

1.3.2 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันหรือไม่

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

1.4.1 ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แตกต่างกัน

1.4.1 ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แตกต่างกัน

1.4.1 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1.5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 559 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, น.48-49) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดจำนวน 234 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล

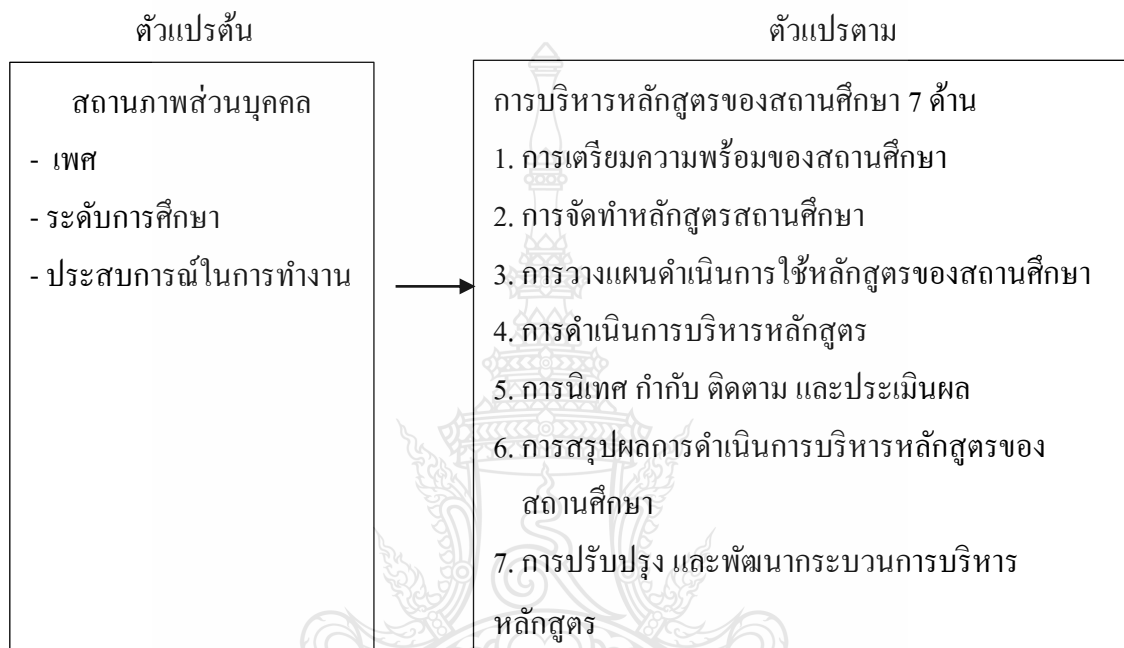
- 1) เพศ
- 2) ระดับการศึกษา
- 3) ประสบการณ์ในการทำงาน

1.5.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
- 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
- 4) การดำเนินการบริหารหลักสูตร
- 5) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 6) การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา
- 7) การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, น.7-11) ที่ได้กำหนดกรอบภารกิจของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกันมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง แผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษาที่จะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถตามต้องการ โดยมีการส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้มีการพัฒนาไปสู่ศักยภาพที่สูงสุดของตน รวมไปถึงจนถึงลำดับขั้นของประสบการณ์ในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รู้จักตนเอง และมีการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคมและโลกได้อย่างมีความสุข

1.7.2 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการศึกษา กระบวนการหรือวิธีการตั้งแต่การวางแผนการจัดทำ การนำไปใช้ ตลอดจนการประเมินผล ซึ่งครอบคลุมการดำเนินการทั้ง 7 ขั้นตอน

1.7.3 สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการหรือการปฏิบัติการที่มีความเกี่ยวข้องด้วยเรื่องการบริหารหลักสูตรซึ่งมีอยู่ทั้งหมดทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศ/กำกับ/ติดตาม และประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1.7.4 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความตระหนัก จัดประชุมชี้แจงและพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มีความรู้ มีความเข้าใจและเห็นความสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อีกทั้งสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการมาบริหารหลักสูตร มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.7.5 การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การมีส่วนร่วมของบุคลากรในฝ่ายต่างๆ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวิเคราะห์หลักสูตร ต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม มีการจัดงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรของสถานศึกษา มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น สัดส่วนเวลาเรียน สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคเรียนได้อย่างเหมาะสม มีการจัดจัดหน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ พร้อมทั้งคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีความสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.7.6 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การเตรียมการหรือวางแผนในการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร การจัดหาหรือเลือกใช้หรือมีการจัดทำสื่อและพัฒนาสื่ออย่างพอเพียง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยวิธีเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างบรรยากาศที่ส่งผลเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน วางแผนทางด้านการวิจัย วางแผนทางด้านการวัดผลและประเมินผล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงครูผู้สอนและบุคลากรผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการวางแผนด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบระเบียบ

1.7.7 การดำเนินการบริหารหลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติงานตามแผนงาน ตามมาตรฐาน และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการจัดทำ คู่มือครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร จัดครูและบุคลากรที่เข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและ ลักษณะงาน จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จัดตั้งอำนาจ ความสะดวกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการส่งเสริม สนับสนุนครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดแหล่งเรียนรู้ทั้ง ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างหลากหลายและน่าสนใจ จัดระบบการวัดผลและ ประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนให้ชัดเจนและถูกต้อง

1.7.8 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันจัดทำแผนงาน โครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม พร้อมทั้งการประเมินผลการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ จัดนิเทศภายในอย่าง กัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของความร่วมมือแบบประชาธิปไตย ประเมินผลการใช้หลักสูตรของ สถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลพร้อมนำไปเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุง และพัฒนา

1.7.9 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและสรุปผล การจัดทำรายงาน การเผยแพร่ผลของการ ดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบและจัดทำ การบันทึกการเผยแพร่ เพื่อรับฟังข้อมูลย้อนกลับ

1.7.10 การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร หมายถึง สถานศึกษาได้นำ ข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินนั้นมาใช้ประกอบในการตัดสินใจ มาปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับ บริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว คุ่มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบนฐานข้อมูลของ ระบบสารสนเทศ และมีการกระตุ้นให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.7.11 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ข้าราชการครูผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ที่รักษาราชการในตำแหน่งดังกล่าว รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

1.7.12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 หมายถึง องค์การหรือสถานที่ให้บริการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในจังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสระบุรี

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 นำผลการของการวิจัยที่ได้มาเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมให้ครูใช้หลักสูตรสถานศึกษาได้บรรลุตามจุดหมายหรือตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.8.2 นำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในการนำข้อมูลไปวางแผนเพื่อพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล และรายงานที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจาก ตำรา เอกสาร งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา
 - 2.2.4 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา
- 2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 2.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรที่วางอยู่บนทฤษฎีจะสะท้อนให้เห็นลักษณะของหลักสูตรที่ยึดสนามเป็นหลัก แต่ก็ยังมีลักษณะเฉพาะในทางด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรม และจะเน้นที่การแก้ปัญหา การค้นคว้า ความเชื่อและความคิดของ เพียเจท์ และ บรูเนอร์ จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความพร้อมของผู้เรียน เพียเจท์ ไม่ปฏิเสธความเป็นไปได้ของการเร่งให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องไปเร่ง เพราะจะทำให้ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีและเรียนรู้เร็วขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อม แต่สำหรับ บรูเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่า ไม่ว่าวิชาใดที่สามารถนำมาสอนให้แก่เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกๆ ชั้นของพัฒนาการ จึงทำให้ความพร้อมของเด็กไม่มีความจำเป็นเลยต่อการจัดเนื้อหาของหลักสูตร

ความเชื่อและความคิดของเพียเจท์ เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาทางสติปัญญาของเด็ก จะช่วยนักพัฒนาหลักสูตรได้เป็นอย่างมากในการกำหนดเนื้อหา และกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละวัย เช่นเดียวกับแนวคิดของการพัฒนาทางสติปัญญาของบรูเนอร์

มาสโลว์ เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม เขาได้พัฒนาทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพล ต่อระบบการศึกษาของชาวอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของเขามีพื้นฐานอยู่บนแนวความคิดที่ว่า การตอบสนองและแรงขับเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของ มนุษย์ เขามีความเชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามา จากความต้องการ พฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ มาสโลว์ ได้มีการแบ่งความ ต้องการพื้นฐานของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับด้วยกัน ได้แก่

1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) หมายถึง ความต้องการพื้นฐานของ ร่างกายซึ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ และเสื้อผ้า

2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการมั่นคงและความ ปลอดภัยทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะเป็นที่รักของผู้อื่น และต้องการมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลอื่น

4) ความต้องการยกย่องชื่อเสียง (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเอง ว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นตนมีความ สามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ ซึ่งบุคคลที่มีความต้องการประเภทนี้จะเป็นผู้ที่มีความ มั่นใจในตนเอง

5) ความต้องการที่จะรู้จักตนเองตามสภาพที่แท้จริงและความสำเร็จของชีวิต (Self-Actualization Needs) หมายถึง ความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนา ชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ (Self-fulfillment) รู้จักค่านิยม (ศิริพงษ์ เสาภาชน, 2558, น.21)

เฮนรี ฟาโยล บิดาทฤษฎีการบริหารจัดการสมัยใหม่ เฮนรี ฟาโยล (1841-1925) เป็นบิดา ของทฤษฎีการจัดการปฏิบัติการ(Operational management theory) หรือบางทางก็ถือกันว่าเป็น บิดาของการบริหารจัดการสมัยใหม่ เขาเชื่อว่าการบริหารนั้นเป็นเรื่องของทักษะ และเขาสนใจที่จะ ศึกษาองค์การโดยรวมและมุ่งเน้นที่กิจกรรมการจัดการ (Managerial activities) ซึ่งประกอบไปด้วย กิจกรรม 5 อย่าง คือ 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) การบังคับบัญชา หรือการ สั่งการ (Commanding) 4) การประสานงาน (Coordinating) 5) การควบคุม (Controlling)

เฮนรี ฟาโยล เป็นนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร องค์กรของรัฐขนาดใหญ่ ได้นำเสนอหลักการที่เขาเรียกว่า หลักการจัดการ 14 ประการ (Fayol's Fourteen Principles of Management) ดังต่อไปนี้

1) การจัดแบ่งงาน (division of work) หลักการก็คือ การทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถ หรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2) การมีอำนาจหน้าที่ (authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไป เมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่ เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็จะต้องติดตามไปด้วยเช่นกัน

3) ความมีวินัย (discipline) ผู้บังคับบัญชา หรือพนักงานต้องเชื่อฟัง และเคารพกฎเกณฑ์ขององค์กร การที่คนจะมีวินัยที่คืบนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงาน ทั้งนี้ เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์กรก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

4) เอกภาพของสายบังคับบัญชา (unity of command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ซึ่งสายบังคับบัญชามีลักษณะเป็นทอดๆ ไป แต่ละคนจะรู้ว่าใครคือ เจ้านายของตน

5) เอกภาพในทิศทาง (unity of direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์กรจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน รับแผนเดียว และจากหัวหน้าเดียว

6) ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์กรนั้นจะต้องยอมรับว่าผลประโยชน์ขององค์กรจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

7) มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (remuneration) คนงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์กรเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว แต่องค์กรนั้นก็จะต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปด้วยยุติธรรม

8) ระบบการรวมศูนย์ (centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึง ระดับของการที่ผู้ได้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไร การที่จะกระจายอำนาจ หรือจะรวมอำนาจเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอะไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณี แนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์กรที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

9) สายบังคับบัญชา (scalar chain) หมายถึง สายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุด สายการสื่อสารติดต่อจะเป็นไปตามนี้ คือ จะเป็นไปตามระดับชั้น อยากรู้ก็ตามถ้าสายการ

บังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้า ก็ให้มีการข้ามขั้นตอนได้ และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

10) ความเป็นระบบระเบียบ (order) หมายถึง คนก็ดี หรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็ดี จะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสม ความเป็นระบบระเบียบนี้ในส่วนหนึ่งหมายความว่า ถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นคนป่วยงาน ลางาน ก็สามารถมีคนทดแทนได้ เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

11) ความเท่าเทียมกัน (equity) ในที่นี้ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตา และยุติธรรม การใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการ มิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

12) ความมั่นคง และสามัญฐานะของบุคลากร (stability of tenure of personnel) ทั้งนี้โดยมองว่า การที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อยๆ นั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพ ฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

13) การริเริ่มสร้างสรรค์ (initiative) ผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับที่สูง

14) วิญญาณแห่งหมู่คณะ (esprit de corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน จะมีความราบรื่น และความเป็นปึกแผ่นใน (ศิริพงษ์ เสาภาชน, 2558, น.10-11)

คาร์ล อาร์ โรเจอร์ จะเน้นการเรียนรู้ในประเด็นที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้เรียนรู้มีแรงจูงใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ บรรยากาศของการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญ แต่ไม่สนับสนุนในกิจกรรมการสอนที่ปฏิบัติกันอยู่นั้น เพราะเป็นการบังคับให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ครูอยากจะให้เขารู้ จึงมีความเชื่อว่า การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อสังคมนั้นหยุดอยู่กับที่ไม่เปลี่ยนแปลง คาร์ล อาร์ โรเจอร์ จะไม่เน้นว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เน้นถึงบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจใฝ่เรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) ความจริง หมายถึง ผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้จะต้องมีการประพฤติและปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความเป็นจริงตามธรรมชาติ หรือเป็นไปตามแก่นแท้ของตนเอง

2) การยอมรับและการให้เกียรติผู้เรียน หมายถึง ครูหรือผู้อำนวยการความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ จะมีทัศนคติที่เกี่ยวกับการยอมรับ ไว้ใจ และให้เกียรติต่อความรู้สึก ความเชื่อ ความคิดเห็นของผู้เรียน และผู้เรียนต้องยอมรับว่าบุคคลทุกคนต่างก็มีความหมายในตัวของตนเอง

3) ความเข้าใจ จะเป็นตัวเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี เป็นความเข้าใจที่เกิดจากความเป็นกลาง ไม่มีอคติ ไม่มีการประเมินเข้ามาเกี่ยวข้อง ในทำนองรู้จักเอาใจเรามาใส่ใจเขา ไม่ตำหนิติเตียน

Tyler (1949, p.1 อ้างถึงใน ทศนีย์ บุญเติม, 2551, น.30-41) ในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

- 1) จุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่โรงเรียนต้องการจะบรรลุมีอะไรบ้าง
- 2) ประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่จะต้องมี
- 3) จัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิผลได้อย่างไร
- 4) จะระบุอย่างไรว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดนั้นแล้วหรือไม่

Tyler ได้แนะนำว่า ครูควรจะให้ความสนใจกับประสบการณ์การเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ

ดังนี้

- 1) การพัฒนาทักษะในการคิด
- 2) การช่วยให้ได้รับข้อเสนอแนะ
- 3) การช่วยพัฒนาเจตคติเชิงสังคม
- 4) การช่วยพัฒนาประโยชน์หรือความสนใจของผู้เรียน

Taba (อ้างถึงใน ทศนีย์ บุญเติม, 2551, น.37-38)

- 1) การวินิจฉัยความต้องการความจำเป็น (Diagnosis of needs)
- 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (Formulation of objectives)
- 3) การคัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of content)
- 4) การกำหนดโครงสร้างวินิจฉัยความต้องการจำเป็น (Organization of content)
- 5) การคัดเลือกประสบการณ์ของการเรียนรู้ (Selection of learning experiences)
- 6) การกำหนดโครงสร้างของประสบการณ์ของการเรียนรู้ (Organization of learning experiences)

7) มีการกำหนดสิ่งที่จะมีการประเมินและวิธีการที่จะประเมินผลการเรียนรู้ (Determination of evaluate and of the ways and means of doing it)

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Taba จะเห็นได้ว่า กระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอนนี้อยู่ในกระบวนการขั้นตอนแรกของระบบการพัฒนาหลักสูตร คือ การเตรียมการใช้หลักสูตรเท่านั้น จากแนวคิดดังกล่าวจึงนำเสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่ปรับขยายแนวความคิดของการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler และ Taba ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจะต้องเน้นด้านพื้นฐานของหลักสูตร เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น

ขั้นที่ 1 มีการกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต (Goals, Objectives, and Domains)

ขั้นที่ 2 มีการออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design)

ขั้นที่ 3 มีการใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation)

ขั้นที่ 4 มีการประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation)

การพัฒนาหลักสูตรเน้นหนักไปในด้านพื้นฐานของหลักสูตร การเลือกกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยจะต้องมีความละเอียดรอบคอบในการเชื่อมโยงหลักสูตรสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน การใช้วิธีการสอน การใช้ทรัพยากร การใช้สื่อ และวัสดุ อุปกรณ์ ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน

ทัศนีย์ บุญเดิม (2551, น.11) ได้สรุปการพัฒนาหลักสูตรจากการที่ได้รวบรวมจากนักวิชาการที่ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ไว้ว่า

1) การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หรือ การร่างวางแผนหลักสูตร หรือการทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ จากภาวะที่ไม่ภาวะที่ไม่เคยมีหลักสูตรนี้อยู่เลย

2) การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) หรือการทบทวนหลักสูตร (curriculum revision) ที่มีอยู่ก่อนแล้วให้ดีขึ้น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ ทัศนีย์ บุญเดิม ได้กล่าวถึงขั้นตอนและวิธีการเชิงบรรยาย เพื่อให้เข้าใจง่ายถึงกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรทั้งหมดเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องในทุกๆ ด้าน เช่น ประวัติหรือปรัชญาการศึกษา สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ผู้เรียน จิตวิทยาพัฒนาการ ทฤษฎีการเรียนรู้ธรรมชาติของเนื้อหา เป็นต้น รวมทั้งการประเมินความต้องการถึงความจำเป็นเพื่อให้รู้ข้อมูลต่างๆ

ขั้นตอนที่ 2 ต่อจากนั้นจึงดำเนินการร่างหลักสูตรสำเร็จขึ้นมา เอกสารหลักสูตรหรือหลักสูตรแม่บท ซึ่งผลจากการที่ร่างหลักสูตรนี้อาจจะทำให้ได้ซึ่งเอกสารและวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบหลักสูตรอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลของการร่างหลักสูตร คือ ประเมินบริบท

ขั้นตอนที่ 4 การใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญอีกขั้นตอนของการแปลงหลักสูตรเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนเพื่อให้การใช้หลักสูตรที่มีประสิทธิผล คือ ผลผลิตของหลักสูตรหรือผู้ที่ผ่านหลักสูตร ต้องมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง ยังมีการประเมินระบบการใช้หลักสูตรอีกด้วย โดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลลัพธ์

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ซึ่งอาจจะจะต้องมีการประเมินทันที เช่น ความพึงพอใจของผู้ใช้ผลผลิตของหลักสูตร ประเมินผลกระทบที่มีต่อสังคม

2.2 การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ภาษาอังกฤษ (Curriculum) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า currere หมายถึง race – course หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งขัน เมื่อนำมาใช้ในบริบทของการศึกษา จึงหมายถึง แนวทางสำหรับการเรียนรู้ (course of study) ที่เป็นดังนี้เพราะการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จจะต้องดำเนินไปตามแนวทางและลำดับขั้นตอนอันเหมาะสมที่ได้กำหนดไว้มีเช่นนั้นแล้วก็อาจจะออกนอกกลุ่ม นอกทางไม่ถึงจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวัง หรือถึงจุดมุ่งหมายแต่ก็อาจจะเสียเวลามากได้หรือ running sequence of courses or learning experience เปรียบเสมือนเส้นทางที่ผู้เรียนจะต้องมีการเรียนรู้และฝึก มวลประสบการณ์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, น.105)

ฉันท ชาคุดทอง (2550, น.7) เสนอไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ขององค์ความรู้ ที่จัดให้ผู้เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีลักษณะเป็นกิจกรรม โครงการหรือแผน เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียน ได้มีการพัฒนาและมีคุณลักษณะตามความ มุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, น.47) ได้กล่าวสรุปว่า หลักสูตรเป็นเนื้อหาสาระสำคัญ และกิจกรรมต่างๆ ที่ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้น

ธีระ รุญเจริญ (2550, น.280) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าหลักสูตรไว้ ดังนี้

1) หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดให้แก่นักเรียนโดยมีการควบคุมและการแนะนำของสถานศึกษา อันเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือตามความ คาดหวังทางการศึกษาที่ได้ตั้งไว้

2) หลักสูตร เป็นสื่อในการสอนที่โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับมวลประสบการณ์ ในการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนได้ตั้งไว้

ประสาธ เนืองเฉลิม (2553, น.19) เสนอไว้ว่าหลักสูตร หมายถึง เอกสารเพื่อที่จะ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ ของตัวหลักสูตร การจัดกิจกรรม ประสบการณ์ และกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ ผู้เรียนที่กำหนดโดยหน่วยงานการพัฒนาผู้เรียน รวมไปถึงหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อรันันท์ นิ่มนุช (2551, น.89) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง กิจกรรม เนื้อหา ประสบการณ์ที่ได้มีการกำหนดไว้ เพื่อที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้รับทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่ตอบสนองต่อความต้องการ และความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ ได้อย่างมีความสุข

Parkay and Stanford (1998, อ้างถึงใน นพเก้า ฌ พัทลุง, 2550, น.45) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้ 1) กระบวนการวิชาที่เรียนรู้ 2) ข้อมูลหรือความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ 3) แผนในการจัดประสบการณ์ของการเรียนรู้ 4) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังจากการสอน 5) มวลประสบการณ์ทั้งหมดที่ผู้เรียนได้รับจากการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียน (Normal) และนอกระบบโรงเรียน (non-school)

เกรกกี (Gregg, 1987, p.274) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหาร ว่าประกอบด้วย

- 1) การตัดสินใจ (decision-making)
- 2) การวางแผนงาน (planning)
- 3) การจัดองค์การ (organizing)
- 4) การสื่อสาร (communication)
- 5) การใช้อิทธิพล (influencing)
- 6) การประสานงาน (coordinating)
- 7) การประเมิน (evaluating)

อาร์มสตรอง (Armstrong, 1989, p.2) กล่าวว่าคำว่า หลักสูตร แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Curriculum ซึ่งรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Curriculum หมายถึง running course หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาได้นำศัพท์นี้มาใช้ในทางการศึกษาว่า running sequence of course or learning experience

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1974, pp.2-3) ได้กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง การเตรียมมวลประสบการณ์ของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดผลสัมฤทธิ์ไปตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่ได้วางไว้อย่างกว้างๆ และบรรลุจุดมุ่งหมายเฉพาะของโรงเรียน

กู๊ด (Good, 1973, p.157) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้

1) หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อสำเร็จหรือรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหนึ่ง

2) หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอนซึ่งโรงเรียนได้จัดให้แก่เด็กเพื่อให้สำเร็จการศึกษา และสามารถเข้าศึกษาต่อในทางอาชีพต่อไปได้

3) หลักสูตร หมายถึง กลุ่มวิชาและการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้กระบวนการแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

โอลิวา ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนงานหรือโครงการที่จัดประสบการณ์ทั้งหมดให้แก่ผู้เรียน ภายใต้การดำเนินงานของโรงเรียน และในทางปฏิบัติหลักสูตรประกอบด้วย จำนวนของแผนการต่างๆ ที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีขอบเขตกว้างขวางและหลากหลาย เป็นแนวทางของการจัดประสบการณ์ของการเรียนรู้ที่ต้องการ ดังนั้น หลักสูตรอาจเป็นหน่วย (Unit) เป็นรายวิชา (course) หรือเป็นรายวิชาย่อยต่างๆ (sequence of courses) แผนงานหรือโครงการทางการศึกษาดังกล่าวนี้อาจจัดขึ้นได้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนก็ได้

จากความคิดของนักวิชาการทางการศึกษาข้างต้นนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญ กิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือ โครงการแผนการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้เพื่อที่จะได้พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์อื่นที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปสู่แนวทางการปฏิบัติ เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักความต้องการและความถนัดของตนเอง มีการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกใบนี้ได้อย่างมีความสุขได้

2.2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรนั้นมีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาภายในประเทศ และวิธีการจัดการศึกษาประเภทต่างๆ ตั้งแต่การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในระดับก่อนวัยเรียน การประถมศึกษา การมัธยมศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) การศึกษาประเภทอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นและการฝึกอบรมหลักสูตรระยะยาว ซึ่งหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้ 1) หลักสูตรเป็นแผนและแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายและนโยบาย 2) หลักสูตรเป็นแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหาร การศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากรต่างๆ การจัดการวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรมการเรียนการสอน งบประมาณ อาคารสถานที่ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคาดหวังของหลักสูตร 3) หลักสูตร

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุม มาตรฐานของการศึกษา ของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน จะต้องเป็นไปตามนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ 4) ระบบหลักสูตรจะต้องกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ แนวทางการจัด ประสบการณ์การเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผล สำหรับการจัดการศึกษาของผู้สอนและผู้บริหาร 5) หลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวโน้มของการพัฒนาสังคมของประเทศ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2554, น.7)

หลักสูตรสถานศึกษาจะเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาประเภทใดและระดับใดที่ดีจะขาดหลักสูตรเสียมิได้โดยเด็ดขาด เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างที่กำหนดไว้ว่าจะให้เด็กได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็ก และสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็น โคมองหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างใ้อีกด้วย และมีความสำคัญต่อการช่วย พัฒนาพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริการสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ อาทิเช่น ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้บรรลุตาม จุดหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น วัด หรือหน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งทางภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้เกิดผลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญซึ่ง สถานศึกษาจะต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆ ดังนี้

2.2.1.1 หลักสูตรสถานศึกษานั้นควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกสนานและความ เพลิดเพลินในการเรียนรู้ ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและความเข้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรจะต้องสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนรวมถึงการพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานได้อย่างเป็นอิสระและ ร่วมใจกัน ควรจะให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ ให้เกิดการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่มีความอยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการ คิดอย่างมีเหตุมีผลต่อไป

2.2.1.2 หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม จริยธรรม สังคมศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักการและในการจำแนก ระหว่างถูกและผิด ให้เข้าใจและมีความศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งมีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษานั้นจะต้องพัฒนาหลักคุณธรรมจริยธรรม

และความเป็นอิสระของผู้เรียนที่จะช่วยให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีความรับผิดชอบ สามารถช่วยเหลือพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาคระหว่างบุคคล ควรพัฒนาความตระหนัก ความเข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนนั้น ได้ดำรงชีวิตอยู่ มีความยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษา ควรจะสร้างให้ผู้เรียนนั้นมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่สามารถตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระเข้าใจในความรับผิดชอบของตนเอง

ทรัมป์ และ มิลเลอร์ (Trump and Miller, 1968, pp.11-12) ได้กล่าวเน้นถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตรเป็นเสมือนเครื่องนำทางให้เด็กสามารถไปสู่จุดมุ่งหมายได้ หลักสูตรไม่ใช่เป็นแต่เพียงแนวการเรียนเท่านั้น แต่ยังรวบรวมรายการและปัญหาต่างๆ ไว้อีกด้วย หลักสูตรไม่ใช่เนื้อหาวิชาแต่เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่นำเข้ามาในโรงเรียน

ชวลิต ชุกก่าแพง (2551, น.16) ได้ให้ความหมายถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1) หลักสูตรเป็นเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศ ซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของคนที่ยจบการศึกษาในระดับนั้นๆ

2) หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศใดที่มีหลักสูตรมีประสิทธิภาพจะสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมาด้วย

3) หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลและติดตามผลของการจัดการศึกษาได้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน

4) หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้มีการตั้งไว้

5) หลักสูตรเป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางของความรู้ ตลอดจนการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับอาจจะมียุทธศาสตร์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไป

6) หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตการศึกษาของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ความโดยสรุปคือ หลักสูตร คือเอกสารซึ่งเป็นแผนการหรือโครงการจัดการศึกษาที่ระบุแนวทางในการจัดมวลงประสบการณ์ และเป็นส่วนของการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาให้

บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพจริยธรรมทางการศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ซึ่งในแวดวงนักวิชาการทางการศึกษามีผู้ให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้อย่างมากมาย โดยไม่สามารถทำให้ทุกคนเห็นพ้องกับความหมายใดเพียงความหมายเดียว เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา แต่อาจจะได้มีการแบ่งกลุ่มความหมายของหลักสูตรได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มความหมายที่เน้นถึงเนื้อหาสาระที่จะต้องเรียนรู้ 2) กลุ่มความหมายที่เน้นความสำคัญของจุดหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน 3) กลุ่มความหมายที่เน้นกระบวนการที่จะพัฒนาผู้เรียน

2.2.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษานั้นจะต้องประกอบไปด้วยการเรียนรู้ทั้งหมดทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งได้มีการวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนไว้ โดยจะต้องมีการจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งวิชาที่เป็นรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค รวมไปถึงการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและได้มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกันกับครอบครัวและชุมชนในท้องถิ่น วัด หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้เกิดผลและประโยชน์ตามจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตร 2 ประการ ดังต่อไปนี้

1) หลักสูตรสถานศึกษา ควรจะมีการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนานและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ ซึ่งจะเปรียบเสมือนเป็นวิธีการสร้างขวัญกำลังใจและสร้างความเข้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยควรมีการสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจและสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้ผู้เรียนได้ทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้มีข้อมูลสารสนเทศและใช้เทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2) หลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ คุณธรรมจริยธรรม สังคมศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะควรมีการพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด ความเข้าใจและความศรัทธาในความเชื่อของตนเอง และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันว่าสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม ดังนั้น หลักสูตรสถานศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาหลักคุณธรรมและความเป็นอิสระของผู้เรียน ช่วยพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถพัฒนาสังคมให้เป็นที่มีความเที่ยงธรรม มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับ

สภาพแวดล้อมที่ตนเองดำรงชีวิตอยู่ มีความยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันเพื่อมุ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก ซึ่งหลักสูตรนั้นควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริ โภคที่มีการตัดสินใจแบบมีข้อมูล มีความเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบของตนเอง

ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาทั้งสองประการข้างต้นนี้ เป็นเพียงกรอบหรือแนวทางที่จะให้สถานศึกษาได้นำไปประกอบการพิจารณา และกำหนดเป็นรายละเอียดของจุดหมายในแต่ละสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ หมู่บ้าน ตำบล และชุมชน ที่มีสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป

2.2.4 ความหมายของการบริหารหลักสูตร

การบริหารจัดการหลักสูตร (Curriculum Administration) เป็นการบริหารงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมหลายๆ มิติ เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และต้องอาศัยองค์ประกอบปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆ มากมาย เปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น.35) ได้เสนอไว้ว่า การบริหารหลักสูตร ที่มีการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่น และสถานศึกษาจะมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ในระดับชาติ ในระดับท้องถิ่น จนถึงในระดับสถานศึกษาตามลำดับ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนา สนับสนุนส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นอย่างดีมีคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้บรรลุตามมาตรฐาน การเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่จะต้องมีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการของการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางที่ได้กำหนดไว้ในระดับชาติ ให้มีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา มีการส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติ พัฒนาระบบการเรียนรู้อันของท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์และรายงานผล คุณภาพของผู้เรียน สถานศึกษาจึงมี

หน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องมีการพิจารณาให้ถึงความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดในระดับท้องถิ่นได้ จัดทำขึ้นมาเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม มีภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา

วัชรวาลี วัชรวิงศ์ ณ อยุธยา (2552, ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง การจัดการและการดำเนินการกำกับ ควบคุมดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรม ต่างๆ ในสถาบันการศึกษาตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้ทรัพยากร การบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในสถาบันศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด การ บริหารหลักสูตรควรมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและโดยที่หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้เปิดศักราชใหม่ให้กับการบริหารหลักสูตร โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการรับผิดชอบในทุกๆ ด้าน จึงนับเป็นการเปิดศักราชแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริงให้กับเด็กและ เยาวชนไทยที่ตั้งอยู่บนหลักของการเรียนรู้ที่ควรคำนึงถึงชีวิต และความเป็นจริงที่ผู้เรียนจะเผชิญอยู่ ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ตลอดจนสภาพแวดล้อมในทุกมิติที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชีวิต ของผู้เรียน

ชวลิต ชุกาแพง (2551, น.15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง มวล ประสพการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ ไปสู่เป้าหมายที่ปรารถนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551, น.42) เสนอไว้ว่า การบริหารหลักสูตรเป็นการนำ กระบวนการบริหารมาประยุกต์ใช้ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยจะต้องมีการเตรียม การล่วงหน้าก่อนเปิดหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบ และนำนวัตกรรมทางการ ศึกษาเข้ามาช่วย ซึ่งต้องดำเนินการตรวจสอบหลักสูตรแม่บทก่อนมีการนำหลักสูตรไปใช้ การ ประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมความพร้อม การจัดทำโครงการสอน การตรวจสอบความพร้อม ของผู้เรียน การตรวจสอบ การยอมรับจากสังคม และการจัด โครงสร้างของหน่วยงาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการ เป็นการนำหลักสูตรไปใช้ โดยการดำเนินการประชุมครู รวมถึงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การปฐมนิเทศนักเรียน การจัดทำคู่มือครู การจัดตารางสอนและการจัดครูเข้าสอน รวมไปถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการประเมินผล เมื่อได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วนั้น ควรมีการจัดการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตรว่า มีความตรงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ หรือเพื่อพิจารณาว่า ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ เพื่อจะได้นำไปใช้เป็นตัวประกอบในการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับหลักสูตร

จุง (Chung, 1987, p.10) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ และการควบคุมกิจกรรมขององค์การให้บรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น

สโตนเนอร์ และ ฟรีแมน (Stoner and Freeman, 1989, p.3) กล่าวว่าไว้ว่า การบริหาร หมายถึง การวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ และการควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์การ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น

โรบบินส์ (Robbins, 1990, p.9) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการนำ กิจกรรมที่สมบูรณ์และมีประสิทธิผล โดยผ่านการกระทำของบุคลากรอื่น

บาร์ทอล และ มาร์ติน (Bartol and Martin, 1991, p.6) ได้ให้ความหมาย การบริหารว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์การประสบผลสำเร็จ โดยมีการวางแผน มีการจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม

องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่จะทำให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์เพราะองค์ประกอบและเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ในด้านการจัดการเรียนรู้การบริหารหลักสูตรการวัดและประเมินผล มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ ดังต่อไปนี้

ไทเลอร์ (Tyler, 1950) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.9) ได้เสนอข้อคิดเห็นไว้ 4 ประการ ในการจัดทำหลักสูตรดังนี้

- 1) ความมุ่งหมายทางการศึกษา ที่สถาบันต้องการให้บรรลุมีอะไรบ้าง
- 2) เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมาย จะมีวิธีการจัดประสบการณ์อะไรบ้าง
- 3) ประสบการณ์ที่ได้กำหนดไว้สามารถจัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างไร
- 4) ทราบได้อย่างไรว่า บรรลุความประสงค์แล้ว

ทาบ (Taba, 1962) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.10) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของหลักสูตรไว้ว่า ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 1) จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ
- 2) เนื้อหาสาระและประสบการณ์เรียนรู้
- 3) การประเมินผล

ดังนั้นจึงสามารถสรุป องค์ประกอบของหลักสูตรได้ ดังนี้

1) การวางแผนหลักสูตร (curriculum Planning) เป็นการใช้พื้นฐานและแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ อย่างแรกจะต้องทราบว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่โรงเรียนแสวงหามีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ความรู้ ผู้เรียนและสังคมอาจเพิ่มเติมด้านสาขาวิชาและด้านวิทยาศาสตร์ และทางด้านเทคโนโลยีให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อนำไปวางแผนหลักสูตร

2) การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) การออกแบบหลักสูตรคือ การเลือกประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เรียน ได้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ โดยการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาจัดทำกรอบการปฏิบัติ ซึ่งหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาไปตามกระบวนการของการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่ได้วางแผนไว้

3) การจัดทำหลักสูตร (Curriculum Organization) เพื่อจะได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์และให้มีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ โดยต้องพิจารณาว่าตรงตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ และมีความสอดคล้องกับคำถามที่ 3 ของไทเลอร์ ที่ได้กล่าวไว้ว่า จะจัดมวลประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการบริหาร การนิเทศ และการจัดการเรียนรู้

4) การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจะได้นำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตร รวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้นในอนาคต

โบเชมปี (Beauchamp, 1981) และ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2554, น.10) ได้มีการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 ประการ ดังนี้

- 1) เนื้อหา
- 2) จุดมุ่งหมาย
- 3) การนำหลักสูตรไปใช้
- 4) การประเมินผล

การศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตร ในด้านเอกสารของหลักสูตร หรือวิธีการของการพัฒนาหลักสูตร จะมีส่วนคล้ายคลึงกันในประเด็นหลักของกระบวนการหลักสูตร เพียงแต่จะระบุในรายละเอียดเพื่อขยายขั้นตอนหรือการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป แต่ความหมายจะเหมือนกัน ปรากฏดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การเปรียบเทียบองค์ประกอบหลักสูตรจากแนวความคิดของนักพัฒนาหลักสูตร

ไทเลอร์ (1949)	ทาบา (1962)	โบแฮมป์ (1981)
1. การกำหนดวัตถุประสงค์	1. การวินิจฉัยถึงความต้องการ	1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. ประสบการณ์ในการเรียนรู้	2. การกำหนด จุดประสงค์	2. การกำหนดขอบข่ายของ
3.การจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้	3. การเลือกเนื้อหาสาระ	ตัวเนื้อหาสาระ
4. การประเมินผลของการเรียนรู้	4. การจัดเนื้อหาสาระ	3. การวางแผนการใช้หลักสูตร
	5. การเลือกมวลประสบการณ์การเรียนรู้	4. การพิจารณาในการตัดสินใจ
	6. การจัดประสบการณ์ของการเรียนรู้	
	7. การประเมินผล	

องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา ควรประกอบด้วยหัวข้อสำคัญๆ ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

(1.1) ประวัติโรงเรียน ประวัติที่ตั้ง ขนาด จำนวนพื้นที่ ลักษณะ การจัดตั้งสถานภาพของสถานศึกษา ระดับชั้นการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนนักเรียน ความสามารถพิเศษ ระดับการศึกษาที่เปิดสอน จำนวนห้องเรียน และห้องปฏิบัติการ อัตรากำลังครูอาจารย์ของนักเรียน

(1.2) ด้านศักยภาพของสถานศึกษา จุดเด่น จุดด้อย โอกาส ปัจจัยเอื้อในการพัฒนาสถานศึกษา ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจของสถานศึกษา

(1.3) ด้านความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับอาชีพ การศึกษาต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(1.4) แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจของชุมชนและผู้ปกครอง สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน สภาพทรัพยากร จำนวนประชากรในเขตพื้นที่บริการ

(1.5) ทางด้านแนวทางการจัดการศึกษา ทิศทาง ข้อความระบุวิสัยทัศน์ กระบวนการจัดทำ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา

(1.6) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียน จำนวนครั้งของการเข้าร่วมในรอบปี รายชื่อคณะกรรมการที่เข้าร่วม สาระสำคัญของการประชุม โครงสร้างการบริหารงานของคณะกรรมการนั้นๆ

2) สารสนเทศที่มีความเกี่ยวกับผู้เรียน

(2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จำนวนผู้เรียนทั้งหมดกี่คนที่สอบผ่าน แต่ละกลุ่มสาระ คะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระและแต่ละช่วงชั้น จำนวนผู้เรียน ทั้งหมดแต่ละช่วงชั้น

(2.2) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน จำนวนผู้เรียนที่ผ่าน ไม่ผ่าน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้

(2.3) ผลงานของผู้เรียนที่ผ่านกระบวนการทำงาน คุณภาพ และปริมาณชิ้นงาน ของผู้เรียน การพัฒนาการทำงานของผู้เรียน บรรยากาศภายในชั้นเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) สารสนเทศเพื่อการบริหารงานอาชีพ

(3.1) หลักสูตรและการเรียนการสอน จำนวนชั้นเรียน และจำนวนรายวิชาที่เปิดสอน เวลาเรียนแต่ละรายวิชา

(3.2) ความสอดคล้องของหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ผลสำรวจ ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น รายวิชาที่เปิดสอน จำนวนรายวิชาผู้เรียนที่เลือกเรียนรายวิชาต่างๆ

(3.3) เทคนิคและวิธีการสอนที่ครูนำมาใช้ สำนวน ประเภทเทคนิควิธีการสอนที่ ครูนำมาใช้แผนการสอน

(3.4) ร้อยละของรายวิชาที่ปรับสาระการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับ ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน จำนวนรายวิชาที่ปรับสาระการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้อง กับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน จำนวนรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมดในโรงเรียน

(3.5) การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สรุปความคิดเห็นของผู้เรียนที่มี ต่อการสอนของครู ความคิดของครู ที่มีต่อการประเมินการสอนของตนเอง ความคิดเห็นของผู้บริหาร หรือผู้ปกครอง

(3.6) บรรยายภาพในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่ระบุในแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมที่ต้องจัดให้มีจริงในชั้นเรียน ผลของการตอบสนองของผู้เรียนที่มีผลต่อการสอนของครู แต่ละรายวิชา ความดีในการใช้สื่อและเทคโนโลยีกระตุ้นความสนใจผู้เรียนและสร้างความรู้แก่ผู้เรียน

(3.7) การวัดผลและการประเมินผลการเรียน

(3.7.1) ความถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับเอกสารหลักฐาน การประเมินผลการเรียน

(3.7.2) ความหลากหลายในวิธีการและการใช้เครื่องมือประเมิน จำนวน วิธีการประเมินที่ครูใช้จำนวนเครื่องมือประเมินที่ครูใช้ ความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีต่อวิธีการวัดผล และประเมินผลการเรียน มีการรายงานผลความก้าวหน้าของผู้เรียน

(3.7.3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนการวัดผลและประเมินผลการเรียน จำนวนผู้เรียนที่มีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดเกณฑ์การประเมิน

(3.7.4) การนำผลการวัดผลและประเมินผลการเรียนไปใช้ในการพัฒนา ผู้เรียนการวิเคราะห์ผู้เรียนในรายบุคคลและรายกลุ่ม แนวทางที่ครูเลือกใช้ในการพัฒนาผู้เรียน รายบุคคลและรายกลุ่ม

(3.8) การพัฒนากิจกรรมแนะแนว

(3.8.1) สภาพการจัดบริการแนะแนว แผนการดำเนินงานกิจกรรมแนะแนว แนวการปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมแนะแนว ข้อมูลของการจัดกลุ่มผู้เรียน โดยการจัดตามความสามารถ ศักยภาพ ความสนใจ

(3.8.2) ผลการจัดบริการด้านการแนะแนว สถิติการให้บริการแนะแนวแก่ผู้เรียนในแต่ละปี รายงานผลการจัดกิจกรรมแนะแนว

(3.9) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

(3.9.1) การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวนกิจกรรม ชมรมมีการจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายของกิจกรรมที่จัด รวมถึงความสนใจของผู้เรียน

(3.9.2) ผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมสถานศึกษา (แนวทางและวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 2544 กระทรวงศึกษาธิการ)

4) สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

(4.1) สภาพการบริหารจัดการ

(4.1.1) ความสอดคล้องระหว่างวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการพัฒนา
ความคิดเห็นความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย รายงานกระบวนการพัฒนาวิสัยทัศน์
การกำหนดภารกิจและเป้าหมาย

(4.1.2) ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษากับวิสัยทัศน์
และภารกิจ ข้อความเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการพัฒนา แผนพัฒนาคุณภาพของ
สถานศึกษา มีการรายงานผลความสำเร็จของการดำเนินการตามแผน

(4.1.3) ภาวะผู้นำและการบริหาร ข้อมูลที่แสดงการเปิดโอกาสให้บุคลากร
ได้มีส่วนร่วม รับรู้ข้อมูลและตัดสินใจ ข้อมูลการแสดงผลการสับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ตามวาระของ
ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ความพึงพอใจต่อระบบการบริหารจัดการ

(4.1.4) การจัดโครงสร้างองค์กร ข้อมูลการจัดบุคลากรตามหน้าที่ การ
ยอมรับในหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งหน้าที่ของ
บุคลากรในสถานศึกษา

(4.2) สภาพและบรรยากาศโดยเรียนรู้

(4.2.1) การมาเรียนของนักเรียนในแต่ละภาค สถิติการมาเรียนแต่ละวัน
จำนวนเรียนในแต่ละภาค

(4.2.2) ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการเรียนการสอนของโรงเรียน
จำนวนผู้ปกครองที่มีการแสดงความคิดเห็นทั้งหมด และที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจ
ในการเรียนการสอนของครูโรงเรียน

(4.2.3) การให้บริการด้านสุขภาพ อนามัย และด้านความปลอดภัยใน
โรงเรียนให้แก่ผู้เรียน จำนวนผู้มารับบริการด้านสุขภาพอนามัย ความคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยของ
โรงเรียน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด จำแนกตามกลุ่มภาระโภชนาการ

(4.2.4) สภาพการจัดแหล่งการเรียนรู้ (ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์)
จำนวนแหล่งการเรียนรู้ ความหลากหลายของกิจกรรมที่จัดในแต่ละแหล่งเรียนรู้ ความพึงพอใจและ
ความหลากหลายของวัสดุอุปกรณ์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละแหล่งเรียนรู้ ความพึงพอใจใน
บริการ

(4.2.5) การใช้เทคโนโลยีแต่ละประเภท จำนวนของความต้องการที่จะใช้
ในการจัดการการใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ ความสะดวกรวดเร็วในการบริหารงาน

(4.3) ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก

(4.3.1) สัดส่วนของงบประมาณพัฒนาคุณภาพของแต่ละระดับการศึกษา จำนวนงบประมาณแต่ละระดับ จำนวนงบประมาณทั้งหมดแต่ละปี

(4.3.2) งบประมาณการศึกษาต่อคนต่อปีแต่ละระดับการศึกษา จำนวนงบประมาณแต่ละระดับต่อคนต่อปีการศึกษา จำนวนผู้เรียนแต่ละระดับ

(4.3.3) ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวนงบประมาณทั้งหมด ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาแต่ละโครงการ

(4.3.4) การใช้งบประมาณตามแผน จำนวนโครงการที่ใช้งบประมาณตามแผนจำนวนโครงการทั้งหมด

(4.3.5) การบริหารงบประมาณ เทคนิคที่ใช้ในการบริหารงบประมาณ ความสมดุลของรายรับ-รายจ่าย ความคุ้มค่าจากการใช้งบประมาณ

(4.4) การพัฒนาวิชาชีพ

(4.4.1) ร้อยละของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวนครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน จำนวนผลงานวิจัย

(4.4.2) จุดเน้นการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในรอบปีการศึกษา จำนวนชื่อโครงการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาในปีนั้นๆ

(4.4.3) จำนวนร้อยละของบุคลากรที่ได้เข้ารับการประชุมอบรม ศึกษาต่อในรอบปี จำนวนครูบุคลากรที่ได้รับการประชุมอบรม 1 การศึกษาต่อในรอบปี จำนวนครูบุคลากรทั้งหมด

(4.4.4) ผลงาน เกียรติบัตร รางวัลที่ครู ผู้เรียนได้รับในรอบปี จำนวนผลงานเกียรติบัตร และรางวัลที่ครูผู้สอนได้รับในรอบปี

(4.4.5) ร้อยละของบุคลากรที่จัดทำแผนพัฒนางาน จำนวนบุคลากรที่จัดทำแผนพัฒนางาน จำนวนบุคลากรทั้งหมด

(4.4.6) จำนวนร้อยละของครูที่ได้รับการนิเทศติดตามและแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวนครูที่ได้รับการนิเทศแยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวนครูทั้งหมดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

(4.5) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

(4.5.1) การเปิดโอกาสให้มีบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม จำนวนโครงการของโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

(4.5.2) การรับการสนับสนุนตามการศึกษาจากหน่วยงานอื่น จำนวนครั้งที่ได้รับการสนับสนุนทางด้านการศึกษาจากหน่วยงานอื่น

(4.5.3) การจัดกิจกรรมเพื่อที่จะประชาสัมพันธ์โรงเรียน จำนวนครั้งที่โรงเรียนจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ในแต่ละภาคเรียน ปีการศึกษา จำนวนเอกสารที่ได้ทำการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ในแต่ละภาคเรียน ปีการศึกษา (เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา)

2.3 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

2.3.1 ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษา คือ เป็นแผนการหรือแนวทาง ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาในแต่ละสถานศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ โดยมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง โดยสถานศึกษาจะต้องนำกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปจัดทำเป็นสาระหลักของสูตรสถานศึกษา เพื่อที่จะนำไปผนวกกับสาระการเรียนรู้ในส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้ตรงตามที่สถานศึกษาได้มีการกำหนดไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ รวมทั้งเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนเอง รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปสู่แนวการปฏิบัติ เพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จในการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รู้จักความถนัดและความชอบของตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกได้อย่างมีความสุข (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, น.36-37)

2.3.2 ความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ได้มีความพยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในทางด้านของความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ และจะต้องทำงานร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น

วัด หน่วยงานอื่นๆ และสถานศึกษา ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตาม จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2 ประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ได้ชี้แนวทางที่สำคัญซึ่ง สถานศึกษาจะมีการต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบท และแนวทางนั้นๆ ดังนี้

1) หลักสูตรสถานศึกษา ควรจะพัฒนาให้เด็กได้เกิดความสนุกสนานและเกิดความ เพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและสร้างความเข้าใจให้เกิดความก้าวหน้า แก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดเท่าที่จะทำได้สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียน และพัฒนาความมั่นใจให้ได้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระ และร่วมใจกัน ควรจัดให้ผู้เรียนได้มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร มีการส่งเสริมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการ คิดอย่างมีเหตุมีผล

2) หลักสูตรสถานศึกษา ควรให้มีการส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม จริยธรรม สังคมศาสนาและวัฒนธรรม และโดยเฉพาะการพัฒนาหลักการของการจำแนกระหว่างถูก และผิด มีความเข้าใจความศรัทธาในความเชื่อของตนเอง และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันนั้นมี อิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษา จึงจะต้องมีการพัฒนาหลักคุณธรรมและเป็น ความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้มีความ เป็นธรรมมากยิ่งขึ้น มีความเสมอภาคซึ่งกันและกัน ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และ ยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนได้ดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งใน ระดับส่วนตัว ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับ โลกตามลำดับ หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างขึ้นมา เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่สามารถตัดสินใจแบบมีข้อมูลและมีความเป็นอิสระ และเข้าใจในความรับผิดชอบต่อตนเอง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไข เพิ่มเติม ฉบับที่ 2)

2.3.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นสถานที่ของการแสวงหาความรู้ ฉะนั้นจึงต้องมีหลักสูตรเป็นของตนเอง กล่าวคือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้ทั้งหลายทั้งมวลและ ประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาแต่ละแห่งได้มีการวางแผนไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำ สารการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นวิชาพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรพัฒนาผู้เรียนให้ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อให้ได้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญๆ มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผลควรส่งเสริมจิตใจที่

อยากรู้ อยากเห็น สร้างความมั่นใจให้กำลังใจในการเรียน และเป็นบุคคลที่สามารถจะเรียนรู้ได้ตลอดเวลา หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ คุณธรรมจริยธรรมสังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจลึกซึ้งถึงศรัทธาในความเชื่อของตนเอง ความเชื่อและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนได้ดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ตามลำดับ โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นวิชาพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องเรียนเพิ่มเติมเป็นรายปีหรือรายภาค การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสถานศึกษาจะต้องมีการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษา รวมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่นของตนเพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่สำคัญของหลักสูตรนั้น

วัตถุประสงค์ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นนั้นเป็นเพียงกรอบหรือแนวทางที่จะให้สถานศึกษาได้นำไปพิจารณา และกำหนดเป็นรายละเอียดจุดมุ่งหมายในแต่ละสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่บ้าน ตำบล และชุมชน ที่มีสภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และค่านิยมที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของสถานศึกษา

2.3.4 กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษาหลายหน่วยงานได้เสนอขั้นตอนในการบริหารหลักสูตร ไว้ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ขั้นตอนการบริหารหลักสูตร

ที่มา : สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550, น.34)

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2550, น.34) ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และต้องให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สถานศึกษาต้องดำเนินงาน 3 ขั้นตอน 7 ภารกิจ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

สถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่าย หรือ โรงเรียนแกนนำ ที่เข้าสู่โครงการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2544 จะต้องมีการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการดำเนินการดังนี้

1) มีการสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการให้ความร่วมมือกันบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา โดยสำรวจสภาพปัจจุบันจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความเข้าใจศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย คือ อุปกรณ์ เอกสารหรือศึกษาจากโรงเรียนนาร่อง โรงเรียนเครือข่ายหรือโรงเรียนแกนนำ

2) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารประกอบของหลักสูตร ศึกษาสภาพปัจจุบัน ศึกษาปัญหาและความต้องการของบุคลากร มีการจัดอบรมสัมมนาหรือฝึกปฏิบัติตามความต้องการของบุคลากร สร้างเครือข่ายและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

3) ดำเนินการจัดการแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และงานวิชาการของสถานศึกษา คณะอนุกรรมการระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งแปดกลุ่มสาระรวมทั้งมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้น

4) จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ให้มีการครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน โดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นแล้วนำข้อมูลต่างๆ เหล่านั้นมาจัดให้เป็นระบบระเบียบ

5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา โดยการกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และตอบสนองนโยบาย กฎ ระเบียบ และจัดทำเป็น ลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นแผนแม่บท ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้อยู่ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดเป็นแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรใน ชุมชนทุกฝ่ายให้ได้ทราบและให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัด ให้มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น หอกระจายข่าว ป้ายนิเทศ แผ่นพับ จดหมายข่าว สื่อมวลชนท้องถิ่น โฮมเพจ อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิทรรศการ รวมทั้ง ผู้บริหารและครูออกไปเยี่ยมพบประชาชน

สรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ในกระบวนการบริหารหลักสูตร จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในด้าน ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน โดยจัดประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ การฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ จัดเตรียมอาคารสถานที่ จัดงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอน และกำหนดแผนการดำเนินงานเป็น ขั้นตอนด้วยที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมารับผิดชอบการศึกษาเอกสารหลักสูตร ในแต่ละ สาระ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ครบทุกด้าน เช่น ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลโรงเรียน ข้อมูลชุมชน ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ คุณภาพนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา มีภารกิจดังนี้

ภารกิจที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาต้องมีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการ เรียนรู้ของช่วงชั้นต่างๆ ให้ลึกซึ้งเข้าใจ โดยมีกระบวนการในการดำเนินงานตามแนวทางของ นักการศึกษา สถานศึกษาที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อปฏิบัติในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 3) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 4) จัดทำโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้น และสัดส่วนเวลาเรียน

- 5) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค
- 6) จัดทำคำอธิบายรายวิชา
- 7) จัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 8) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 9) กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 10) กำหนดสื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้
- 11) กำหนดการวัดและประเมินผล
- 12) บริหารจัดการงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์และบุคลากรให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษานั้น

การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องตอบสนองถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้สอนจะต้องปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและประเมินกระบวนการสอนของตนเอง ให้สนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น ถ้ามีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา สถานศึกษาจึงควรดำเนินการในการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์

สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอด สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หมายความว่า ผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษาสามารถมองเห็นและคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ที่จะมีความต้องการของผู้เรียนและชุมชน อันจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การศึกษากันคว้า และการติดตามความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ของสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษาเกิดวิสัยทัศน์ขึ้นได้

นอกจากนี้การกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์และความร่วมมือของชุมชน บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา ในการแสดงความประสงค์หรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาอยากให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้เป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ

และการติดตามผลการปฏิบัติ ตลอดจนมีการจัดทำรายงานแจ้งต่อสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้แก่สถานศึกษาเพื่อให้ได้มีการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและได้มาตรฐานสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติต่อไป

2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้มีการกำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ จากช่วงชั้นให้เป็นรายปีหรือเป็นรายภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคนได้นำไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ โครงการร่วมกับเวลาเรียน การมอบหมาย/โครงการงาน แฟ้มผลงานหรือการบ้าน โดยมีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา หลักสูตรดังกล่าวจะเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงานการจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3) การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

สถานจัดการศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่างๆ จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้เป็นรายปีหรือรายภาคให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ตามเป้าหมายและตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งพิจารณาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะแบบผสมผสานบูรณาการ จัดเป็นชุดการเรียนแบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

4) การออกแบบการเรียนการสอน

จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สถานศึกษาจะต้องมอบหมายให้ครูผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดผลการเรียนที่คาดหวังว่า ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงชั้น เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้สาระของแต่ละเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่าง วิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ และมีมาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ข้อหนึ่งว่า ผู้เรียนสามารถมีความคิดรวบยอดและความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และมากกว่า เป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้อาจต้องให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ด้านทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ และสังคม

5) การกำหนดเวลาเรียนและกำหนดจำนวนหน่วยกิต

การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่องมาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาเป็นหลัก ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น มีบูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่างๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้เป็นรายปี

การจัดการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามความสนใจของผู้เรียน ในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้ผสมกลมกลืน ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กโดยเฉพาะ แต่ต้องมุ่งเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าวด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเริ่มทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นหัวข้อย่อย ทำให้ผู้เรียนได้รับฝึกหัดไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อยเหล่านี้ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แล้วนำผลงานที่ได้มาเสนอในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแฟ้มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน นอกจากสถานศึกษาจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้นที่ได้กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเป็นโครงการมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสบการณ์ในการทำงานด้านต่างๆ แม้แต่การเรียนภาษาก็สามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ ต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะอยู่บนพื้นฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้เหมาะสมมีสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เป็นตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนให้มีความพร้อมในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งส่งเสริมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือโครงการ

แนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) การจัดทำสาระของหลักสูตร มีขั้นตอนดังนี้

(1.1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์มาจากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดเป็นผลการเรียนรู้ การกำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคเรียนควรระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือแต่ละภาคนั้น ๆ

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค ของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับการจัดรายวิชา

(1.2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ได้กำหนดไว้ใน 1.1 ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของช่วงชั้น รวมทั้งต้องสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ชุมชน และตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

(1.3) กำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิตประจำรายวิชาสำหรับสาระการเรียนรู้รายภาค ทั้งสาระการเรียนรู้ รายวิชาพื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน และกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ของรายวิชา

การกำหนดจำนวนหน่วยกิต ของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมง ต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับจำนวน 1 หน่วยกิต

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้จัดทำเพิ่มขึ้นเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่นๆ นั้นใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาในการจัดการ

เรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมง ต่อหนึ่งภาคเรียน มีค่าเท่ากับจำนวน 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการพิจารณา

(1.4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา ทำได้โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค และสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคนั้น รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิต ที่ได้กำหนดไว้ตามข้อ 1.1-1.3 นำมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย ชื่อของรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

แนวทางในการกำหนดชื่อรายวิชา คือ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม ก็สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้จะต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน และสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

(1.5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคเรียนที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วมาบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้และ ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในลักษณะขององค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยจะประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนการสอน เมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคเรียนของทุกรายวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในสาระการเรียนรู้ในกลุ่มเดียวกัน เช่น บูรณาการสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับเคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ เป็นต้น และระหว่างสาระการเรียนรู้ เช่น อาจบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ของวิทยาศาสตร์กับสังคมและคณิตศาสตร์ เป็นต้น หรือบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือมีการบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาจะต้องจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

2) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

(2.1) จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลและส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การบูรณาการ โครงการ องค์กรความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น

(2.2) จัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน ตามความถนัด ตามธรรมชาติ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น

(2.3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น

(2.4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

(2.5) ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียนนั้น

3) การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนในการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็น เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ประเพณี และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษากำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึง ประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ จำเป็นที่จะต้องปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ประเพณี ดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนด ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องวัดและประเมินผลรวมด้าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยจะประเมินเชิงวิจักษ์เพื่อปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริม ทั้งนี้ ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นรายปีหรือรายภาค

สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น เพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน และ นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายต่อไป

แนวทางของการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไป ตามที่สถานศึกษาได้กำหนด หากบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้มีการปฏิบัติหน้าที่ของตนในการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้ บุคคลและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งในฐานะของ กรรมการสถานศึกษา วิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากร ทางการศึกษา และฐานะผู้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว ย่อมมีเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษานั้นจะ ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การทำความเข้าใจในกระบวนการของการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาทุกขั้นตอน ในเชิงทฤษฎีหรือเชิงหลักการไม่เป็นเรื่องยากแต่อย่างใด เมื่อนำขั้นตอนและกระบวนการนั้นไปดำเนินการ ก็มักจะเกิดปัญหาและมีอุปสรรคอยู่เสมอ ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นอยู่เสมอ ความล้มเหลวของสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจะขึ้นอยู่กับตัวแปรหรือเงื่อนไขหลายประการ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการหลักสูตร มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาเป็นแบบแผนแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ โดยจะส่งเสริมให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ ได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้รู้จักตนเอง และมีชีวิตอยู่ในโรงเรียน หรือชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ตามลำดับ หลักสูตรสถานศึกษามีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และจุดหมายของการจัดการศึกษา

ภารกิจที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะต้องวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาแล้วนั้น ก่อนที่จะนำไปใช้จะต้องมีการวางแผนในการดำเนินการใช้หลักสูตรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมาย ได้แก่

1) การวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผู้บริหารทำความเข้าใจกับครูให้พัฒนาตนเองและวางแผนดำเนินการร่วมกันในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

2) การวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยร่วมกันวางแผนให้ครูทุกคนสามารถดำเนินการแนะแนวในด้านการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ให้กับผู้เรียนหรืออาจจัดศูนย์แนะแนวของสถานศึกษา และร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองจุดเน้นของสถานศึกษา ได้แก่ บริการฝึกงานที่เป็นประโยชน์ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สนับสนุนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และจัดกิจกรรมที่สนองต่อความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

3) การวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยระดมทรัพยากรมาใช้ให้คุ้มค่า จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ภายในและนอกสถานศึกษามีสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมการทำวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, น.2) ได้กำหนดแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ตามคู่มือการใช้หลักสูตรของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าโรงเรียนต้องดำเนินการใช้หลักสูตรโดย มุ่งเน้นตามหลัก 3 ประการ ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการในโลกปัจจุบัน วิทยาการและเทคโนโลยีรุดหน้าไปเรื่อยๆ เป็นไปไม่ได้ที่หลักสูตรจะตามให้ความรู้เรื่องดังกล่าวได้ครบถ้วนและทันทั่วถึง ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนจึงควรใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม ให้รู้จักคิดอย่างมีกระบวนการ ครูไม่ควรมุ่งเน้นตัวเนื้อหาและวิเคราะห์ตัวเนื้อหาต่างๆ เพื่อหาข้อสรุปสืบเนื่องที่จะเกิด และการนำไปใช้ในเรื่องการนำความรู้ไปใช้นั้น วิธีการที่จะได้ความคิดว่าจะเอาไปใช้อย่างไรนั้น จะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

2) ส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้พัฒนาหลักสูตร หลักสูตรคำนึงถึงความต้องการที่หลากหลายของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม จึงเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถที่จะพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการและเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่นได้รับประโยชน์จากความแตกต่าง รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรัก และผูกพันกับท้องถิ่นของตนเอง

3) ให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนวิชาต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบความถนัดและความสามารถ ได้พัฒนาความสามารถได้สูงสุดตามศักยภาพ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรที่จะจัดบุคลากร อุปกรณ์ สถานที่ และอื่นๆ เพื่อเปิดวิชาเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร จะต้องมีการดำเนินงานตามแผนการที่วางไว้ โดยการตรวจสอบความพร้อมของหลักสูตรก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ความพร้อมของหลักสูตรแม่บท ครูผู้สอน ผู้เรียน โครงการ การสร้างบรรยากาศ การจัดหาสื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลและประเมินผล การแนะแนว การวิจัยพัฒนาผู้เรียนและการนิเทศติดตามผลของการใช้หลักสูตร

ภารกิจที่ 4 การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรหรือการใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติและการนำไปใช้ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่งและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ที่ถือว่าเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ในขั้นตอนนี้ คือ วิธีการบริหารหลักสูตรให้เป็นไปตาม ภารกิจที่ 2 และภารกิจที่ 3 ซึ่งสถานศึกษาได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้
- 2) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายใน
- 3) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอก
- 4) การจัดให้มีการรายงานผลการเรียนรู้ต่อชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน

ขั้นตอนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการบริหารจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 3 ภารกิจ คือ ภารกิจที่ 5 และภารกิจที่ 6 และภารกิจที่ 7

หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2) การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคคลทุกคนในสถานศึกษา และเป็นการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ มีการตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพของการทำงาน

3) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา คือ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ในสถานศึกษา โดยการดำเนินงานจะต้องให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เครือข่าย หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตาม ประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษา

มีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตามลำดับ

ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพภายใน มีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ ดังนั้น การดำเนินการประกันคุณภาพ จึงมีแนวคิดเกี่ยวกับระบบการทำงานซึ่งมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน ดังนี้

1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการพัฒนาสถานศึกษา ให้เข้าสู่มาตรฐาน การวางแผน และการดำเนินงานตามแผน โดยมีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะพัฒนาสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน

2) การตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม อาทิเช่น มีการสังเกตพฤติกรรมและกระบวนการในการทำงาน กระบวนการจัดการเรียนรู้ การสอบถาม การสัมภาษณ์ การพิจารณาหลักฐาน ร่องรอยการปฏิบัติงาน ตัวอย่างผลงาน และแฟ้มสะสมงาน ตลอดจนการใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบวัดมาตรฐาน เป็นต้น การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3) การประเมินคุณภาพ เป็นการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อประเมินคุณภาพของสถานศึกษา มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษา และเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างมีระบบ และต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงปรัชญา หลักการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และภารกิจ ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

2) จัดให้มีกลุ่ม ฝ่ายหรือคณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและผู้รับบริการ เพื่อการพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มในส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและดำเนินงานตามแผนดังกล่าว

5) ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามเพื่อการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้และเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

6) จัดทำรายงานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด ภาครีหรือข่ายและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

7) รายงานการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการ สถานศึกษา และมีการกำหนดมาตรการร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อไปสู่มาตรฐานการศึกษา ที่กำหนด

หลักความสำคัญของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอก มีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน), 2550)

1) เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาได้พัฒนาเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน และพัฒนาตนเอง ให้เต็มไปตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

2) เพิ่มความมั่นใจ และคุ้มครองประโยชน์ให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้มั่นใจว่า สถานศึกษาได้จัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุขเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

3) สถานศึกษาและหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และชุมชน ท้องถิ่น ที่มีข้อมูลจะได้ช่วยตัดสินใจในการวางแผน และดำเนินการเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4) หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในระดับนโยบายมีข้อมูลสำคัญในภาพรวมเกี่ยวกับ คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ทุกระดับ ทุกสังกัด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ทางการศึกษา และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก มีดังต่อไปนี้ (สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550)

1) เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และ ประเมิน คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของสถานศึกษา สาเหตุของปัญหาและเงื่อนไขของความสำเร็จ

3) เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ และประกันคุณภาพภายใน อย่าง ต่อเนื่อง

5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต่อหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องและสาธารณชน

หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทาง การศึกษา และเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบ และวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่ กำหนดในระเบียบของ สำนักงานรับรองมาตรฐาน และ ประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการสำคัญ 5 ประการ คือ (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2550)

1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเรื่อง การตัดสิน การจับผิด หรือการให้โทษให้โทษ

2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็น จริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (accountability)

3) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมาย และหลักการ การศึกษาของชาติโดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็ม ตามศักยภาพของสถานศึกษา และผู้เรียน

4) มุ่งเน้นในเรื่องของการส่งเสริม และประสานงาน ในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่า การกำกับและควบคุม

5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพ และการพัฒนาการจัดการศึกษา จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ธารง บัวศรี (2542, น.273) ได้กล่าวถึง การดำเนินการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน หรือสถานศึกษา พอสรุปได้ว่า ผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้หลักสูตรประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลว ดังนั้น การเตรียมตัวผู้สอนให้พร้อมและการสนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้สอนนับว่า สำคัญและจำเป็น ดังต่อไปนี้

1) กำลังคน ในการปฏิบัติงานใช้หลักสูตรสิ่งสำคัญ คือ มีผู้สอนที่สามารถสอนวิชาที่กำหนดได้และมีจำนวนเพียงพอ ไม่ทำงานหนักเกินไป ถ้ามีผู้สอนอยู่แล้วแต่ไม่สามารถสอนได้ดี เพราะขาดความรู้หรือทักษะบางอย่าง ผู้บริหารต้องจัดเพิ่มความรู้ทักษะในการปฏิบัติงาน โดยการจัดฝึกอบรม ประชุมเชิงปฏิบัติการ ถ้ามีผู้สอนไม่เพียงพอเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดหาให้

2) วัสดุเครื่องมือเครื่องใช้และสื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สำคัญ ครูผู้สอนต้องเตรียมสื่อการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ ต้องมีการเตรียมล่วงหน้าเพื่อให้ทันต่อการใช้ในการเรียนการสอน

3) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนั้น ผู้สอนต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ทักษะ บุคลิกภาพ ความสามารถในการสอน การจัดชั้นเรียน การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ซึ่งทำได้หลายวิธี ได้แก่ การนิเทศตนเอง การประชุมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การให้ความรู้โดยผ่านสื่อการศึกษาและการไปศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ

4) การเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจ การส่งเสริมขวัญและกำลังใจเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ทำได้หลายวิธี เช่น ชมเชย เชียร์เยิน แสดงความยินดีในผลงาน ไม่ซ้ำเติมเมื่อมีอุปสรรค ให้ความเป็นธรรม จัดสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น

5) การนิเทศการศึกษา เป็นเรื่องที่สำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งมีหลายวิธี เช่น การช่วยให้ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัสดุหลักสูตรและวิธีใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยปรับปรุงแบบฉบับการสอน ช่วยแนะนำการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์การสอน ดังนั้น ในการนิเทศควรมีการวางแผน จัดแบ่งความรับผิดชอบให้เหมาะสมและควรส่งเสริมให้มีนิเทศด้วยตนเอง

6) การแนะแนวการศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญมาก และเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่จะช่วยหลักสูตรบรรลุผล ซึ่งการแนะแนว เป็นการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ทั้งในด้านการเรียน ปัญหาส่วนตัว ปัญหาสุขภาพ และปัญหาเศรษฐกิจ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรจัดให้มีครูทำหน้าที่เกี่ยวกับการแนะแนว เพื่อช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและจัดหาเครื่องมือที่จำเป็นไว้ใช้สำหรับการแนะแนวโดยเฉพาะ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น.36-37) ได้กล่าวถึง แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่า

1) มีการประเมินคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ โดยปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และควรมีการบริหารจัดการโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2) จัดให้มีการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยองค์กรภายนอก

3) สถานศึกษามีการรายงานการเรียนของผู้เรียนเป็นประจำปี

สรุปการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และเป็นกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอน วิธีการของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรมีผู้กล่าวว่า แม้เราจะมีหลักสูตรที่ดีแสนดี แต่ถ้านำหลักสูตรไปใช้อย่างไม่ถูกต้องแล้วหลักสูตรนั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ จะต้องศึกษา ทำความเข้าใจกับการนำหลักสูตรไปใช้ตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การใช้หลักสูตรนั้น สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2553, น.36-37) ได้กล่าวถึงภารกิจ กำกับ ติดตาม ประเมินผลในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การประเมินผลและการรายงานผล การจัดการศึกษา เป็นกระบวนการที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานกำหนด โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ ในการกำหนดดูแลและประเมินผลจะต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพต่อไป

1) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษา

2) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายนอกสถานศึกษา

รุจิร ภู่อาระ และ จันทรานี สงวนนาม (2552, น.169) ได้กล่าวว่า การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและการส่งเสริมการใช้หลักสูตร เป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน หรือเรียกว่า การนิเทศภายในโรงเรียน ในการนิเทศ ติดตามผล การใช้หลักสูตรจะช่วยให้หลักสูตรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การนิเทศ ติดตามควรมีลักษณะการส่งเสริมร่วมมือ มิใช่เป็นการจับผิด บังคับ ซึ่งหลักของการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1) การช่วยให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจ หลักการและจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตร วิธีการนิเทศ กำกับ ติดตามผล อาจใช้การประชุมชี้แจง ปรึกษาหารือ เพื่อให้ ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการใช้หลักสูตร

2) กระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำทางวิชาการให้แก่นักเรียนและชุมชนที่ใกล้ชิด

3) ช่วยให้ครูกล้าแสดงออกในการอภิปรายปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้

4) ช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2545, น.9) ได้กล่าวว่า การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อได้ศึกษาปัญหาการร่วมกันแก้ไข และพัฒนาภารกิจในส่วนที่ต้องการให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพของการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสูงขึ้น ซึ่งแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดระบบการนิเทศภายใน สถานศึกษาควรดำเนินการในรูปแบบมีคณะกรรมการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการนิเทศ และมีบุคลากรหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน

2) ร่วมกันวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดแผนงานกิจกรรมการนิเทศ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

3) ร่วมกันสร้างเครื่องมือการนิเทศและแบบบันทึกการนิเทศที่เหมาะสม และเอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน

4) หลักสูตรสถานศึกษา

สรุปได้ดังนี้ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลของการใช้หลักสูตรสถานศึกษานั้น สถานศึกษาต้องมีดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ เพื่อที่จะกำกับ ติดตามและประเมินผล มีการกำหนดวางแผนดำเนินการ การเตรียมเครื่องมือสำหรับการนิเทศ การดำเนินการนิเทศภายใน การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการบริหารจัดการหลักสูตร

ภารกิจที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการและเขียนรายงาน

การสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกระบวนการประเมินผลการใช้หลักสูตรโดยการศึกษาส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน วิธีสอน และการวัดผล ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้แนวทางการสรุปประเมินผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตร ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533, น.19 อ้างถึงใน ฉันท ชาติทอง, 2550, น.45) กล่าวถึงการประเมินการใช้หลักสูตรโดยทั่วไปแล้วจะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน หรือ 3 ระยะด้วยกัน คือ

ระยะที่ 1 ประเมินหลักสูตรก่อน คือ การประเมินผลหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้เป็นการประเมินหลักสูตรเมื่อสร้างงานเสร็จแล้ว ผู้สร้างคิดว่าดีหรือไม่เพียงใด มีข้อที่ควรแก้ไขและปรับปรุงอะไรบ้าง อาจจะทำให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หรือวิจัยดูก็ได้

ระยะที่ 2 การประเมินผลหลักสูตรในขณะที่ดำเนินการว่า หลักสูตรที่ทำขึ้นนั้นนำไปทดลองใช้แล้วได้ผลเพียงใด เพื่อหาข้อบกพร่องจะได้หาข้อแก้ไขให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

ระยะที่ 3 การประเมินเมื่อจบโครงการ หรือประเมินเมื่อประกาศใช้หลักสูตรแล้วซึ่งเป็นการประเมินหลักสูตรที่ใช้อยู่แล้ว เพื่อที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สรุปได้ว่า ในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เมื่อสิ้นปีการศึกษาสถานศึกษา ควรจัดทำสรุปรายงานผลการใช้หลักสูตร โดยการดำเนินการประเมินและรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา และสรุปผลจัดทำเป็นรายงานผลการใช้หลักสูตร เพื่อเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ หรือเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษาเมื่อใช้แล้วก็ควรจะมีการประเมินและพัฒนาให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษาต้องให้คณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และงานวิชาการ ร่วมกันวางแผนการดำเนินการประเมินหลักสูตรฯ โดยการกำหนดเครื่องมือประเมิน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานผลการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา

2) สถานศึกษาต้องดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการนำผลจากการติดตาม ประเมินผลและรายงานผลมาพิจารณาวางแผน ปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดทำ และการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทหรือสภาพของแต่ละสถานศึกษา นักวิชาการได้ให้แนวทางการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น.36-37) ได้กล่าวถึง กระบวนการปรับปรุงพัฒนา การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษานำผลการดำเนินงาน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

2) หลักสูตรสถานศึกษาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น.36-37) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การจัดสาระหลักสูตรสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร(ใช้หลักสูตร)

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง พัฒนา

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ดำเนินการดังนี้

1) สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร มีลำดับขั้นตอนดังนี้

(1.1) มีข้อมูลที่แสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(1.2) มีเอกสารและหลักฐานเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(1.3) บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2) พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

(2.1) มีคณะทำงานที่รับผิดชอบการศึกษาเอกสารหลักสูตร

(2.2) มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคลากรในสถานศึกษา

(2.3) มีบัญชีรายชื่อสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

3) คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการของสถานศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดตั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการฯ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการคณะกรรมการและอนุกรรมการ เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา

4) จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทั้งในอดีตปัจจุบัน และอนาคต

5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการนำเสนอข้อมูลของสถานศึกษา ชุมชน มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพ ของสถานศึกษา

6) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และขอความร่วมมือ มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ความเคลื่อนไหวของหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐานให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนทราบ บุคลากรทุกฝ่ายอาสาที่จะช่วยเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีการดำเนินการ ดังนี้

1) มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษา

2) มีกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3) มีวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายการจัดการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ ผู้เรียน

4) มีโครงสร้างหลักสูตร

5) มีคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งพื้นฐานและเพิ่มเติม

6) มีหน่วยการเรียนรู้

7) มีแผนการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แนวทางการจัดทำหลักสูตร เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพและบรรลุตามที่คาดหวัง กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐาน การเรียนรู้ช่วงชั้นที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดเป็นผลการเรียนรู้ การ กำหนดการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคควรระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งอยากจะ ให้เกิดขึ้นหลังจากมีจัดการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือแต่ละภาคนั้นๆ การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษา กำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับการจัดรายวิชา

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ใน 1.1 ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

3) กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิตสำหรับสาระการเรียนรู้รายภาค ทั้งสาระการเรียนรู้ พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคเรียน และให้กำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ การกำหนดจำนวนหน่วยกิต ของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

ส่วนสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้จัดทำเพิ่มเติมขึ้นเป็นวิชาเฉพาะของสายอาชีพ หรือ โปรแกรมเฉพาะทางอื่นๆ นั้น ให้ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมงต่อหนึ่งภาคเรียน มีค่าเท่ากับจำนวน 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการกำหนด

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา ทำได้โดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1.1-1.3 นำมาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ แนวทางในการกำหนดชื่อรายวิชาคือ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจนและสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยนำสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ บูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อยๆ เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ เมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้อาจบูรณาการทั้ง

ภายในสาระการเรียนรู้กลุ่มเดียวกัน เช่น บูรณาการสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์กับเคมี ชีววิทยาและ ฟิสิกส์ เป็นต้น และระหว่างสาระการเรียนรู้ เช่น อาจบูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ของ วิทยาศาสตร์กับสังคมและคณิตศาสตร์ เป็นต้น หรือบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน

วิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรม ให้ที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลและส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ ตามความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น
- 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
- 4) จัดกิจกรรมประเภทบริการให้บริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- 5) ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผล การผ่านช่วงชั้นเรียน

การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้อง ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่างๆ ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษาครูผู้สอนต้องวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียน โดยประเมินเชิงวิจักษ์เพื่อปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริม ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นรายปีหรือรายภาค สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในแต่ละ ช่วงชั้น เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน และนำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการ ปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมาย แนวทางการวัดและประเมินผลด้าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนดหากบุคลากรในสถานศึกษาทุกคนได้

ปฏิบัติหน้าที่ของตนในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มที่ และเปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานนอกสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งในฐานะกรรมการสถานศึกษา วิทยากรหรือปราชญ์ชาวบ้าน หรือในฐานะผู้ให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา และในฐานะผู้ประเมินคุณภาพของสถานศึกษาแล้ว ย่อมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษานั้นจะประสบผลสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จก็คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่กระจายอำนาจการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารจัดการ และการใช้หลักสูตร เป็นกระบวนการนำหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา จึงต้องได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ โดยที่การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นความสำคัญในการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรและจัดกระบวนการเรียนรู้จึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีเป้าหมายที่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือเป็น คนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา เข้าใจบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารอย่างถ่องแท้และนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังแบบต่อเนื่อง จะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จได้อย่างมีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนี้อุปกรณ์การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการสั่งการมาเป็นผู้ร่วม คือ ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีบทบาท ดังนี้

(1.1) จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา

(1.2) เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยร่วมประสานกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา

(1.3) ประชาสัมพันธ์หลักสูตรสถานศึกษา

(1.4) สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษามีความรู้และความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

(1.5) มีการนิเทศภายใน เพื่อนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีระบบ

(1.6) จัดให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อปรับปรุง พัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

2) ครูผู้สอน มีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนรู้ ครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนจากการเป็นผู้สอน เป็นผู้เฝ้าอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการชี้แนะทางการนำความรู้จากแหล่งต่างๆ มาใช้ประโยชน์ กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนรู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูล มีทักษะในการใช้สื่อ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการสืบค้นข้อมูลมาใช้ได้สะดวก วิธีการที่ครูสามารถทำได้ในฐานะผู้เฝ้าอำนวยความสะดวกที่ดี เช่น ให้ออกาสผู้เรียนเข้าไปใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดของโรงเรียน บอกแหล่งที่มาของข้อมูลให้ผู้เรียนที่สนใจสามารถสืบค้นได้จากซีดีรอม หรือจากโฮมเพจในอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ครูยังต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้ป้อนข้อมูล เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา โดยครูจะต้องตระหนักเสมอว่า ตนเองไม่ใช่ผู้กำหนดความรู้ แต่เป็นผู้สอนแก่นความรู้ในวิชาที่สอน และแนะวิธีการคิด ให้กรอบในการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาการ แนะนำการพิจารณาข้อมูลที่จะเลือกนำมาใช้ แนะนำเรื่องทั่วๆ ไปที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนด้วย เช่น ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ มารยาท การป้องกันตนเองจากภัยอันตรายต่างๆ ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังต้องมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, น.16)

(2.1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่าง

(2.2) ศึกษาหลักการ วิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

(2.3) ร่วมวางแผน และร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา

(2.4) ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา/ความต้องการของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น กับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2.5) วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายเนื้อหาสาระ มาตรฐาน สักส่วนของเวลา และหน่วยการเรียนรู้

(2.6) นำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน

(2.7) วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงนั้น และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป

(2.8) ร่วมประเมินผลการใช้หลักสูตรกับสถานศึกษา

3) ผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการกำหนดจุดหมายของการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรทุกหลักสูตรพัฒนาขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจึงควรมีส่วนแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่สะท้อนความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนให้ผู้รับผิดชอบพัฒนาหลักสูตร ได้ทราบ และเนื่องจากผู้เรียนเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาโดยตรง ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุขได้ ผู้เรียนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การเรียนรู้ของตนจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง บทบาทหน้าที่ของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีดังนี้

(3.1) มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ปกครองและครู วางแผนการเรียนรู้ของตนเองตามความถนัด ความสนใจและความสามารถของตนเอง

(3.2) มีความรับผิดชอบ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และบริหารจัดการเรียนรู้ของตนเองให้มีคุณภาพ

(3.3) ปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีแสวงหาความรู้ พร้อมทั้งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

(3.4) มีการประเมินและพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

(3.5) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนโดยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

4) ผู้ปกครอง การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) ฉะนั้น บิดามารดาและผู้ปกครองจะต้องปรับเปลี่ยนความคิดในการฝากบุตรหลานไว้ในความดูแลของครูมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้ปกครองควรจะมีบทบาท ดังนี้

(4.1) กำหนดแผนการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและผู้เรียน

(4.2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และกำหนดแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญสถานศึกษา

(4.3) ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

(4.4) อบรมเลี้ยงดู เอาใจใส่ ให้ความรักความอบอุ่น ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของผู้เรียน

(4.5) สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม

(4.6) ร่วมมือกับครูและผู้เกี่ยวข้อง ประสานงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน

(4.7) พัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อนำครอบครัวไปสู่สถาบันแห่งการเรียนรู้

(4.8) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และการประเมินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

5) ชุมชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและบริหารจัดการให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่กลมกลืนกับท้องถิ่น และร่วมกับสถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีบทบาทดังนี้

(5.1) มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาหรือธรรมนูญของสถานศึกษา

(5.2) มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม

(5.3) เป็นแหล่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากสถานการณ์จริง

(5.4) ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษา

(5.5) มีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

ตั้งขึ้นจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2553 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2553 กำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยกำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ.2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง แบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ.2553 ได้ร่วมกับสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1) เตรียมบุคลากรให้พร้อมทั้งด้านความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในเรื่องการใช้หลักสูตรและการวัดประเมินผลเพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีเวลาให้ครูได้เตรียมการสอนก่อนเปิดภาคเรียน

2) จัดอบรมปฏิบัติการเฉพาะเรื่องให้แก่ครูผู้สอน ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการ การออกแบบ/เขียนแผน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ/เทคนิคการสอนแบบต่างๆ/การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง

3) จัดทำตัวอย่างเอกสาร คู่มือ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ อาทิเช่น วิกิพีเดีย/วีซีดี คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เทปเสียงที่เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ แนวทางการวิเคราะห์เชื่อมโยง มาตรฐานการเรียนรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ การสอนแบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน แบบประเมินผล (ป.พ.ต่างๆ) เป็นต้น

4) นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ช่วยเหลือครูอย่างใกล้ชิด อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเพื่อสร้างความมั่นใจในการใช้หลักสูตรและทำความเข้าใจกับครูได้ทันทั่วถึง ให้คำแนะนำและติดตามสรุปผลการใช้แก่ครูเป็นระยะๆ เพื่อจะได้นำผลการใช้มาปรับปรุงแก้ไข พัฒนา

5) จัดสรร เพิ่มอัตรากำลังครูผู้สอนให้เพียงพอตามเกณฑ์ที่กำหนดและตรงตามวุฒิหรือลดอัตรากำลังครู นักเรียนลงให้เหมาะสม

6) ประชุมชี้แจงและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรให้มากขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและความตระหนักให้ชุมชนรักและเห็นความสำคัญของสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมตลอดเวลา ควรมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยผ่านผู้นำชุมชนหรือกรรมการสถานศึกษาให้เป็นที่กลางทำความเข้าใจ เป็นผู้ชี้แจงเชิญชวนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยกำหนดกิจกรรม ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในหลายๆ รูปแบบ

จากการดำเนินการบริหารหลักสูตรการศึกษาที่ผ่านมา ผู้วิจัยเห็นว่ามีปัญหาในการดำเนินงานหลายประการและเป็นเวลาอันสมควรที่จะต้องเร่งศึกษาให้ครอบคลุมทุกภารกิจ อีกทั้งปัญหาที่สะสมมาจากรายงานการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำกลุ่มโรงเรียนการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ พบว่า ปัญหาในการบริหารหลักสูตรการศึกษา พบว่า การสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นได้ไม่ทั่วถึง การติดตามการใช้หลักสูตรทำได้ไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร ขาดการติดตามผลการเรียนการสอนของครู ตลอดจนขาดการจัดทำและใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานวิชาการ มีการนำข้อมูลการวัดและประเมินผลไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย และขาดการติดตามผลในการดำเนินการวัดและประเมินผลของครู รวมถึงสิ้นนวัตกรรมและต้นแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา และที่ผ่านมายังไม่มีผู้ศึกษาตรงประเด็นและครอบคลุมการบริหารหลักสูตรการศึกษาตามขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่

จากแนวคิดดังกล่าว รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน จึงเป็นกระบวนการหารูปแบบการดำเนินงานในปัจจุบันของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนทั้ง 7 ขั้นตอน คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การจัดสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร (ใช้หลักสูตร) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการสรุปผลการดำเนินงาน การปรับปรุง พัฒนา ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงภายใต้บริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ต่อไป

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ ซึ่งเป็นประโยชน์ที่จะทำให้การดำเนินงานของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้หลักสูตรสถานศึกษาให้รู้จักปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการสอนและเนื้อหาการสอน ตลอดจนปรับปรุงการประเมินผลการสอน ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ช่วยให้เกิดความงอกงามทางวิชาการทางการศึกษา ทำให้ครูผู้สอนหลักสูตรสถานศึกษามีความพึงพอใจและมีกำลังใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารการเรียนรู้อและการสอนให้สูงขึ้นและรักษามาตรฐานไว้ สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2550, น.425-430) หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องใช้ความร่วมมือร่วมใจของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนตัวผู้เรียน ส่วนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาก็จะต้องมีระบบการควบคุมคุณภาพในด้านการจัดการเรียนรู้และกระบวนการวัดและ ประเมินผลผู้เรียนให้

เป็นไปตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้ สุดท้ายคือ การประเมินหลักสูตร สถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบครบวงจรและนำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.51 งานวิจัยในประเทศ

ธนศักดิ์ เปาริก (2550, น.72) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 และเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนในภาพรวมปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนพบว่า ทุกขั้นตอนเรียงตามลำดับการดำเนินงานจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และการสรุปผลการดำเนินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ และอีกอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษายังมีความเห็นว่า ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนในภาพรวมปฏิบัติน้อย และเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอนนั้นพบว่า ทุกขั้นตอนมีปัญหาขึ้นอยู่กับระดับน้อยเช่นกัน

น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดน่าน และเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดน่าน 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับมาก โดยการวัดผลและประเมินผล มีการปฏิบัติในระดับมากกว่าด้านอื่นๆ ส่วนของปัญหาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ปัญหาในระดับน้อย ทั้งนี้ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้มีการปฏิบัติในระดับปานกลางและมีปัญหาในระดับปานกลาง

พันธณีย์ วิหคโต (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยติดตามและประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง ผลการวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง และเพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนาร่อง พบว่า ในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร โรงเรียนนาร่องส่วนใหญ่ ใช้วิธีประชุมชี้แจง อบรมผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความเข้าใจและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน และมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนรับรู้ และขอความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาด้วยวิธีการประชุมชี้แจงและแจกเอกสารเผยแพร่ พบว่า บุคลากรของโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ปัญหาที่พบในการดำเนินงานของโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ระยะเวลาไม่เพียงพอในการจัดทำ การขาดอัตรากำลัง บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความรู้ความเข้าใจ ความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานบางเรื่อง

ภัทรา ใจวอมราภรณ์ (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการประเมินการใช้หลักสูตรโดยนำผลการประเมินมาปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตรทุกปี การศึกษา 2) ครูผู้สอนวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล นำข้อมูลจากการ วิเคราะห์มาพัฒนานักเรียนวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้คิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติ 3) ผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการวัดประเมินผล รายงานผลการประเมิน และนำผลการประเมินมาพัฒนานักเรียน 4) ผู้บริหารจัดบริการและส่งเสริมให้ครู ผลิต แลกเปลี่ยน และเพิ่มพูนความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้อ 5) ครูผู้สอนจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะ และส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนจัดบริการเพื่อช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้นักเรียน 6) ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากร ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยจัดเป็นโครงการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

รังสันต์ โยศรีคุณ (2556, สรุปผลการวิจัย) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุน การจัดทำและใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดทำและการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดชัยภูมิ

และเปรียบเทียบระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาใน 3 ด้าน จำแนกตามสถานภาพของบุคลากร และขนาดของสถานศึกษา จากข้อค้นพบจากงานวิจัย มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้ องค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ควรมีฝ่ายประสานงานนิเทศและแนะนำในการจัดทำและการใช้หลักสูตร มีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในระดับจังหวัด เพื่อดำเนินการตามความต้องการเป็นการประหยังบประมาณ เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เข้ารับการอบรม สถานศึกษาควรมีการร่วมกันจัดทำหลักสูตร โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มสาระให้คำแนะนำ และนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในด้านการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินการใช้หลักสูตรทุกกลุ่มสาระ ในแต่ละภาคเรียน/ ปีการศึกษา และนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมถึงผู้บริหารควรมินิเทศ ติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

วงศ์นรินทร์ แก้วฝ้าย (2550, น.114-115) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 มีวัตถุประสงค์นี้ เพื่อศึกษาความพร้อมและเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาศกนนคร เขต3 และเพื่อกำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาศกนนคร เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนนคร เขต 3 ที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีประสิทธิภาพจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

สาคร พิมพร (2551, น.117-119) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 มีวัตถุประสงค์นี้ เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 และเพื่อศึกษาปัญหากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และระดับการปฏิบัติการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (e Scheff) โรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเอกสาร รายงาน และผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมด้วยการเชิญผู้รู้มาร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและสอนนักเรียน

สมัย ทองมาก (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2552 และเพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ปีการศึกษา 2552 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อม รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร และด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรตามลำดับ และปัญหาการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมมีปัญหาลู่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัญหาลู่อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านที่มีปัญหาลู่อยู่ในระดับน้อยคือ ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการบริหารหลักสูตร

สุชาสินี แม้นญาติ (2550, น.137-152) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมและระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด การสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ส่วนปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านที่มีปัญหาคือ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา พนักงานครูเทศบาลมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการหลักสูตร จำแนกตามประเภทการทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน ส่วนปัญหาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามประเภทการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน ในด้านการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และการสรุปผลการดำเนินงานบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน สภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

วิภาดา สีลาศักดิ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเมื่อพิจารณาทั้ง 7 ด้าน มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครูในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน ที่ โอ เอ วิทยา (เทศบาล 1 วัดคำสายทอง) สังกัดกองการศึกษาเทศบาลเมืองมุกดาหาร และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน ที่ โอ เอ วิทยา (เทศบาล 1 วัดคำสายทอง) สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร และเพื่อติดตามและประเมินผล ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน ที่ โอ เอ วิทยา (เทศบาล 1 วัดคำสายทอง) สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร พบว่า มีสภาพการปฏิบัติบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากทุกด้าน และสภาพ

ตามบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าสภาพปัญหาสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรอย่างน้อย จึงมีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรและยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดทำหลักสูตร ขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การทำวิจัยในชั้นเรียนยังมีน้อย ขาดความต่อเนื่องการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลคุณภาพในสถานศึกษา ควรมีการสร้างควมตระหนักที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตร มีการจัดอบรมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา นำบุคลากรไปศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายหรือ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ให้ความสำคัญเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนมีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

อโนมา พัฒนาระาช (2550, น.151-157) ได้ศึกษาการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาและประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 และเพื่อศึกษาปัญหาและประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก แนวทางการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสม สรุปได้ว่า หัวใจของการศึกษาและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาคือ ผลผลิตหรือคุณลักษณะของผู้เรียน ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลผลิต คือ ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยเบื้องต้น และด้านบริบท

อนุรักษ์ พนารักษ์ (2551, น.143-163) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อศึกษาการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากการศึกษาพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามประสบการณ์ในการบริหารหลักสูตรไม่แตกต่างกัน

อเนก อัคริเดช (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีวัตถุประสงค์ดังนี้ เพื่อทราบการบริหาร

หลักสูตรของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 และเพื่อทราบแนวทางการดำเนินการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การจัดทำสารระของหลักสูตรสถานศึกษา การกำหนดแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร และหลักสูตรสถานศึกษา การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และด้านสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางดำเนินการบริหารหลักสูตรมีความต้องการให้โรงเรียนพัฒนาด้านการสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการจัดอบรมครู สร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดสัมมนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาในทิศทางเดียวกัน สามารถนำไปใช้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนและจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร และประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกภาคเรียนเพื่อจะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรทุกปี

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แอทโจเนน (Atjonen, 1994, Abstract) ได้ทำการศึกษาเรื่อง หลักสูตรท้องถิ่น และเครื่องมือในการบริหารและพัฒนาครู ตามประสบการณ์และความคิดเห็นของครูในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนรับภาระเรื่องหลักสูตรมากเกินไป โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรล่าช้า ผลกระทบที่สำคัญคือ ครูไม่สามารถออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ได้ และปัญหาหลักที่พบคือ ขาดแหล่งออกแบบการเรียนรู้

เจอร์รี่ (Jerry, 1996, p.254-A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบกราฟฟิคที่มีประสิทธิภาพ พบว่า ควรทำการรวบรวมแนวคิดและสังเคราะห์แนวคิดในการออกแบบกราฟฟิคที่จำเป็นต่อการศึกษาให้ได้มากที่สุด ก่อนจะดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร จากนั้นค่อยตั้งกรรมการขึ้นมาดำเนินงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบกันทั่วไป โดยหน่วยงานต้นสังกัด ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมด้วย

บรูค (Burke, 1997, p.784-A) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มกระบวนการพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์ในเกรด 12 ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่า ท้องถิ่นต้องการมีการแก้ไขหลักสูตรจากแหล่งภายใน และต้องการพัฒนาหลักสูตร 59% ให้

ท้องถิ่นประเมินความต้องการก่อนปรับปรุง 83% จัดเตรียมเชิงปฏิบัติการหรือหลักสูตรนำร่องก่อนนำไปใช้ 40% พัฒนาปรัชญาการศึกษาก่อนการแก้ไขมีเป็นส่วนน้อย

โกลด์ (Gold, 2000, p.295-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุมไปถึงความต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน และเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน และนักศึกษา ชุมชนที่มีรายได้ต่ำ จะมีปัญหาในการจัดการศึกษา และระดับการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง มีผลต่อทำให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จูดิท (Judith, 2000, p.292) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเข้าสู่ชุมชน งานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงทฤษฎีการพัฒนามนุษย์ จากความคุ้นเคยและความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงให้เข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยผู้วิจัยนำเสนอการทำให้เกิดการประเมินผลทางเลือกของหลักสูตร และทักษะการสอน

โช (Cho, 2001, Abstract) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรเป็นการเสริมประสบการณ์ของครู กรณีศึกษาจากครู 2 คน ในมหาวิทยาลัยโอไฮโอ พบว่า ครูทั้งสองคนมีความคิดเห็นต่อคุณค่าของหลักสูตรแตกต่างกัน ซึ่งเป็นการอธิบายถึงความแตกต่างของครูตามลักษณะความเป็นจริง ต่อการเสริมสร้างประสบการณ์ในชั้นเรียน ในกรณีศึกษาในครั้งนี้ครูที่ได้รับการบรรจุใหม่จะมีความศรัทธาความเชื่อต่อการใช้หลักสูตรมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดว่าจะทำการสอนนักเรียนในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมกับเวลา และมีลักษณะ การบูรณาการ ซึ่งกระบวนการใช้หลักสูตรมีค่าสูง ในด้านความจำเป็นเกี่ยวกับทักษะและความรู้เพื่อการสอน ครูอีกคนหนึ่งมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ต้องใช้ตัดสินใจเฉพาะหน้าต่อการแสดงออกของความต้องการของนักเรียนตามที่คาดหวังไว้

สรุปแนวคิดและหลักการที่นำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่

- 1) การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากร
- 2) การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
- 3) การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ

- 4) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ
- 5) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายการจัดการศึกษา
- 3) การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- 4) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา
- 5) การจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 6) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้
- 7) การจัดทำแผนการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนและการเตรียมหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ ได้แก่

- 1) การวางแผนการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 2) การวางแผนการบริหารการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 3) การวางแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

1) การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและทำความเข้าใจในเจตนารมณ์ของหลักสูตรให้ชัดเจน

2) ๗ การศึกษาความต้องการของชุมชนหรือสังคม และผู้เรียน

3) การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ภายใน เช่น การกำหนดครูเข้าสอนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ โดยคำนึงถึงขนาดและจำนวนนักเรียน

4) การกำหนดการสอนของครูให้สอดคล้องกับมุ่งหมายของหลักสูตรและเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม

5) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

6) การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อชุมชนเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่

- 1) สถานศึกษาสรุปผลการดำเนินงาน
- 2) สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงาน
- 3) สถานศึกษาเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ การนำผลการดำเนินงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษานั้นมีกระบวนการพัฒนาการบริหารซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายๆ ฝ่าย เพื่อให้คณะบุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการ ดังนี้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รูปแบบกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงต้องอาศัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ การเตรียมการประชุมผู้เกี่ยวข้องในบริหารหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำกรวางแผนการใช้หลักสูตร การดำเนินการบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ การประเมินผลการบริหารหลักสูตร และการปรับปรุงพัฒนาด้านกระบวนการบริหารหลักสูตร ส่วนปัญหาในการบริหารหลักสูตร ได้แก่ การขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ได้เข้าร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขาดการประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้ปกครองและประชาชนทราบ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงไม่มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้ขาดการวางแผนการประเมินหลักสูตร และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาไม่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (2559, น.1) จำนวน 559 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 234 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2557, น.48-49) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ถามเกี่ยวกับระดับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันของสถานศึกษา ในการปฏิบัติตาม 7 ขั้นตอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนประยุกต์ตามแนวทางของ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2558) กำหนดค่าคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมาก
3	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับน้อย
1	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 สร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน แบบประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการให้ครอบคลุมเนื้อหาในกรอบแนวคิด และสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในงานวิจัย

3.3.3 ตรวจสอบความถูกต้อง และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา และตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์

3.3.4 นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผลประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบและวิธีการวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องเชิงโครงสร้าง (Construct validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of the Item-objective Congruence: IOC) พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ผลการตรวจสอบสรุปประเด็นโดยหาค่า IOC พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.80-1.00 จึงนำไปทดลองใช้

3.3.5 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5-1.00 (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2559, น.98) แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนกับผู้บริหาร จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่ประชากรกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.98 จากการตรวจสอบ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคุณภาพในระดับสูง และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

3.3.6 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ติดต่อขอจัดทำหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

3.4.2 ติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ พร้อมกำหนดวัน เวลา เพื่อเก็บแบบสอบถามคืน โดยแนบซองเปล่าติดแสตมป์เพื่อสะดวกในการส่งกลับมายังผู้วิจัย จำนวน 234 ฉบับ โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการสอบแบบสอบถามและลงรหัส (Coding) แล้วนำมาจัดระบบและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยแปลความหมายคะแนนเฉลี่ยออกเป็น 5 ระดับ (พิมพ์พรรณเพชรสมบัติ, 2559, น.98) ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	การบริหารหลักสูตรในระดับน้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) ค่าร้อยละ (Percentage) 2) ค่าความถี่ (Frequency) 3) ค่าเฉลี่ย (Mean) 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 5) t-test Independent ในการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และ ANOVA ในการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบในปัจจุบัน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมาย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ (t-test Independent)

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

4.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวแปรต่างๆ ค่าสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้แทนตัวแปรดังกล่าวในการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน ค่าสถิติทดสอบที (t- test)
SS	แทน ค่าผลกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)

df	แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
α	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับ
การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency)
และร้อยละ (Percentage) โดยแสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ใน
การ

ทำงาน และตำแหน่ง		จำนวน	ร้อยละ
ข้อมูล	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1. เพศ	ชาย	111	47.4
	หญิง	123	52.6
	รวม	234	100
2. อายุ	20-30 ปี	53	26.6
	31-40 ปี	63	26.9
	41-50 ปี	71	30.3
	51 ปีขึ้นไป	47	20.1
	รวม	234	100
3. ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	133	56.8
	ปริญญาโท	95	40.6
	ปริญญาเอก	6	2.6
	รวม	234	100

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง (ต่อ)

ข้อมูล	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการทำงาน	ต่ำกว่า 5 ปี	19	8.1
	6-10 ปี	55	23.5
	11-15 ปี	49	20.9
	16-20 ปี	57	24.4
	21 ปีขึ้นไป	54	23.1
	รวม	234	100
5. ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ	19	8.1
	รองผู้อำนวยการ	74	31.6
	หัวหน้ากลุ่มสาระ	141	60.3
	รวม	234	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 234 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 มีอายุ เป็นกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 มีระดับการศึกษา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และตำแหน่ง เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean : \bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) และแปลความหมาย

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวม

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	4.46	0.50	มาก	1
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.42	0.49	มาก	3
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.40	0.49	มาก	4
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร	4.39	0.49	มาก	5
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.38	0.48	มาก	6
6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	0.50	มาก	2
7. การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร	4.37	0.48	มาก	7
เฉลี่ยรวม	4.41	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.41, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา (\bar{X} =4.46, S.D.=0.50) รองลงมาคือ การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา (\bar{X} =4.44, S.D.=0.50) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร (\bar{X} =4.37, S.D.=0.48)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. มีการประชุมชี้แจง การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.48	0.50	มาก	3
2. มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	4.41	0.49	มาก	8
3. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	0.50	มาก	6
4. มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียน	4.50	0.50	มาก	1
5. การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันที่เอื้อต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.43	0.50	มาก	7
6. สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามสภาพจริง	4.45	0.50	มาก	5
7. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน	4.49	0.50	มาก	2
8. จัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น/แหล่งเรียนรู้	4.46	0.50	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.46	0.50	มาก	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสนอง ความต้องการของชุมชนและผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ หลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็น ความสำคัญของหลักสูตร และจัดการศึกษาร่วมกัน ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการ จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.1$, S.D.=0.49)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. กำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	4.42	0.50	มาก	8
2. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตรงตามมาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลาง	4.46	0.50	มาก	4
3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย เหมาะสมครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม	4.37	0.48	มาก	12
4. มีการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา	4.35	0.48	มาก	13
5. มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตร สถานศึกษา	4.50	0.50	มาก	1

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
6. มีการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.49	มาก	11
7. มีการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	4.47	0.50	มาก	3
8. สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น/สัดส่วนเวลาเรียน/สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม	4.44	0.50	มาก	6
9. สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะหลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	4.33	0.47	มาก	14
10. กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.40	0.49	มาก	10
11. สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา	4.48	0.50	มาก	2
12. กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.45	0.50	มาก	5
13. สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม	4.41	0.49	มาก	9
14. สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.43	0.50	มาก	7
เฉลี่ยรวม	4.42	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} =4.42, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา (\bar{X} =4.50, S.D.=0.50) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สารการเรียนรู้ และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา (\bar{X} =4.48, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะหลัก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน (\bar{X} =4.33, S.D.=0.47)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษา

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/ เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ	4.33	0.47	มาก	7
2. มีการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	4.35	0.48	มาก	6
3. มีการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัด กิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.40	0.49	มาก	4
4. มีการวางแผนจัดทำ/จัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการ จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.38	0.49	มาก	5
5. มีการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.42	0.49	มาก	3
6. มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้ หลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	0.50	มาก	2

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา (ต่อ)

การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
7. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและ ผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมิน ผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและ เป็นระบบ	4.46	0.50	มาก	1
เฉลี่ยรวม	4.40	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.33$, S.D.=0.47)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)

การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง	4.32	0.47	มาก	12
2. มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	4.35	0.48	มาก	10
3. มีการจัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงาน	4.33	0.47	มาก	11
4. มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.39	0.49	มาก	6
5. มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.37	0.48	มาก	8
6. มีการมีการส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.43	0.50	มาก	4
7. มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย	4.46	0.50	มาก	2
8. มีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง	4.44	0.50	มาก	3
9. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร	4.40	0.49	มาก	5
10. คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร	4.36	0.48	มาก	9
11. สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.48	0.50	มาก	1

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) (ต่อ)

การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
12. สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอ เผยแพร่ผลงานวิชาการและนวัตกรรมเกี่ยวกับ หลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.49	มาก	7
เฉลี่ยรวม	4.39	0.49	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.48$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.32$, S.D.=0.47)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. มีการร่วมมือกันจัดทำแผนงาน/ร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง	4.35	0.48	มาก	7
2. มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.31	0.46	มาก	9
3. มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ	4.46	0.50	มาก	1
4. มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของความร่วมมือเป็นประชาธิปไตย อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	4.39	0.49	มาก	4
5. มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	4.42	0.49	มาก	3
6. มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่าง ต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	4.38	0.49	มาก	5
7. มีการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับ การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	4.36	0.48	มาก	6
8. มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการกำกับ ดูแลคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	0.50	มาก	2
9. มีการวางแผนดำเนินการนิเทศติดตามการใช้ หลักสูตรสถานศึกษาชัดเจนและเป็นรูปธรรม	4.33	0.47	มาก	8
เฉลี่ยรวม	4.38	0.48	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.38, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.46$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการแต่งตั้ง
 คณะทำงานรับผิดชอบในการกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.50) ส่วน
 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
 ($\bar{X} = 4.31$, S.D.=0.46)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหาร
 หลักสูตรของสถานศึกษา

การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินการ บริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและ เป็นระบบ	4.48	0.50	มาก	1
2. มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	4.43	0.50	มาก	4
3. มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.40	0.49	มาก	6
4. มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	4.41	0.49	มาก	5
5. มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตร สถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	4.46	0.50	มาก	2
6. มีการจัดทำบันทึกการเผยแพร่เพื่อรับฟังข้อมูล ย้อนกลับ	4.44	0.50	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.44	0.50	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมี
 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน
 ระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินการ

บริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.49)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร

การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ			
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ	4.39	0.49	มาก	2
2. มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.40	0.49	มาก	1
3. มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	4.34	0.48	มาก	4
4. การสรุปการประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา	4.36	0.48	มาก	3
เฉลี่ยรวม	4.37	0.48	มาก	

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.49) รองลงมาคือ สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับ และผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.49) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.34$, S.D.=0.48)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบ (t-test Independent)

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	4.46	0.26	4.45	0.22	0.16	0.43
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.44	0.18	4.40	0.17	1.80	0.40
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.40	0.24	4.38	0.27	0.62	0.30
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร	4.40	0.19	4.38	0.20	0.70	0.60
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล	4.41	0.20	4.35	0.21	1.89	0.82
6. การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา	4.44	0.27	4.42	0.23	0.70	0.14
7. การปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร	4.36	0.26	4.38	0.28	0.48	0.65
ภาพรวม	4.42	0.23	4.39	0.23	0.91	0.48

ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในรายด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ทางเดียว (One-way ANOVA)

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายด้าน

การบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1. การเตรียมความพร้อม ของสถานศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	2.281	8	.285	.946	.479
	ภายในกลุ่ม	67.792	225	.301		
	รวม	70.073	233			
2. การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	3.053	14	.218	.713	.761
	ภายในกลุ่ม	67.019	219	.306		
	รวม	70.073	233			
3. การวางแผนดำเนินการใช้ หลักสูตรของสถานศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	1.903	7	.272	.902	.506
	ภายในกลุ่ม	68.169	226	.302		
	รวม	70.073	233			
4. การดำเนินการบริหาร หลักสูตร						
	ระหว่างกลุ่ม	2.109	11	.192	.626	.805
	ภายในกลุ่ม	67.963	222	.306		
	รวม	70.073	233			

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามระดับการศึกษา เป็นรายด้าน (ต่อ)

การบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล						
	ระหว่างกลุ่ม	2.026	8	.253	.837	.571
	ภายในกลุ่ม	68.047	225	.302		
	รวม	70.073	233			
6. การสรุปผลการดำเนินการ บริหารหลักสูตรของ สถานศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	1.746	6	.291	.967	.448
	ภายในกลุ่ม	68.326	227	.301		
	รวม	70.073	233			
7. การปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการบริหารหลักสูตร						
	ระหว่างกลุ่ม	.479	4	.120	.394	.813
	ภายในกลุ่ม	69.594	229	.304		
	รวม	70.073	233			
ภาพรวมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาตามระดับการ ศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	.049	2	.025	.463	.665
	ภายในกลุ่ม	12.841	231	.053		
	รวม	13.858	233			

ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายด้าน

รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	11.180	8	1.397	.848	.561
	ภายในกลุ่ม	370.666	225	1.647		
	รวม	381.846	233			
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	28.894	14	2.064	1.281	.221
	ภายในกลุ่ม	352.952	219	1.612		
	รวม	381.846	233			
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	6.141	7	.877	.528	.813
	ภายในกลุ่ม	375.705	226	1.662		
	รวม	381.846	233			
4. การดำเนินการบริหารหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	25.111	11	2.283	1.421	.165
	ภายในกลุ่ม	356.735	222	1.607		
	รวม	381.846	233			

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เป็นรายด้าน (ต่อ)

รูปแบบการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
5. การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผล						
	ระหว่างกลุ่ม	14.847	8	1.856	1.138	.339
	ภายในกลุ่ม	366.999	225	1.631		
	รวม	381.846	233			
6. การสรุปผลการดำเนินการ บริหารหลักสูตรของสถานศึกษา						
	ระหว่างกลุ่ม	9.439	6	1.573	.959	.454
	ภายในกลุ่ม	372.408	227	1.641		
	รวม	381.846	233			
7. การปรับปรุง และพัฒนา กระบวนการบริหารหลักสูตร						
	ระหว่างกลุ่ม	10.906	4	2.726	1.683	.155
	ภายในกลุ่ม	370.940	229	1.620		
	รวม	381.846	233			
ภาพรวมการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน						
	ระหว่างกลุ่ม	.283	4	.062	1.182	.395
	ภายในกลุ่ม	12.643	229	.055		
	รวม	12.892	233			

ระดับนัยสำคัญ .05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันทั้งรายด้านและภาพรวม มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ไม่แตกต่างกันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
แบบสอบถาม จำนวน 234 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 52.6 มีอายุ
มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 133 คน
คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 และ
ตำแหน่ง เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 60.3

จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียง
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการ
สรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการ
ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

5.1.1 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก
(\bar{X} =4.46, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย
มากที่สุดคือ มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสนองความ
ต้องการของชุมชนและผู้เรียน (\bar{X} =4.50, S.D.=0.50) รองลงมาคือ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ

หลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน ($\bar{X}=4.49$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.1$, S.D.=0.49)

5.1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.50$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะหลัก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.47)

5.1.3 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.47)

5.1.4 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.39$, S.D.=0.49) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X}=4.48$, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง ($\bar{X}=4.32$, S.D.=0.47)

5.1.5 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย

มากที่สุด คือ มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ (\bar{X} =4.46, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา (\bar{X} =4.44, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา (\bar{X} =4.31, S.D.=0.46)

5.1.6 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.44, S.D.=0.50) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ (\bar{X} =4.48, S.D.=0.50) รองลงมาคือ มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ (\bar{X} =4.46, S.D.=0.50) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} =4.40, S.D.=0.49)

5.1.7 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร โดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.37, S.D.=0.48) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} =4.40, S.D.=0.49) รองลงมาคือ สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับ และผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ (\bar{X} =4.39, S.D.=0.49) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (\bar{X} =4.34, S.D.=0.48)

จากผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีดังนี้

- 1) จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศแตกต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน
- 2) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน
- 3) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 ครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร เมื่อวิเคราะห์รายด้าน โดยแยกประเด็นเป็นรายชื่อ มีผลดังนี้

5.2.1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่าย ได้รับทราบ และเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน มีการประชุมชี้แจง การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนศักดิ์ เปาวิก (2550, น.72) ได้ศึกษาการศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน ในภาพรวมปฏิบัติมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร พิมพร (2551, น.117-119) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

5.2.1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย ทองมาก (2554) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของ

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาสินี แม้นญาติ (2550, น.137-152) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.2.1.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้อง ในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา ศีลาศักดิ์ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนเทศบาลเมืองมุกดาหาร พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเมื่อพิจารณาทั้ง 7 ด้าน พบว่า มีสภาพการปฏิบัติบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อโนมา พัฒนาราช (2550, น.151-157) ได้ศึกษา การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก

5.2.1.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย มีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง มีการส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนรรักษ์ พนารักษ์ (2551, น.143-163) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนคร เขต 3 จากการศึกษาพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนก อัครีเดช (2549) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอน โรงเรียนละ 4 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ซึ่งในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในเกณฑ์ระดับมากทุกด้าน

5.2.1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการ กำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของความ ร่วมมือเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนา รวมถึงมีการ สร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รังสรรค์ โยศรีคุณ (2556) ที่มีผลการวิจัยจากข้อค้นพบจากงานวิจัย เรื่อง การบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มีข้อ เสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ควรมีฝ่ายประสานงาน นิเทศ และ แนะนำในการจัดทำและการใช้หลักสูตร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา ใจวอมราภรณ์ (2557) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้บริหาร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร กำกับ ติดตาม และนิเทศการใช้หลักสูตร และมีการประเมินการใช้หลักสูตร โดยนำผลการประเมินมา ปรับปรุงและ พัฒนาหลักสูตรทุกปีการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

5.2.1.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปแบบการดำเนินการบริหาร หลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ มีการจัดทำบันทึกการเผยแพร่เพื่อรับฟังข้อมูล ย้อนกลับ มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อนุรักษ์ พนารักษ์ (2551, น.143-163) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 จากการศึกษาพบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติณี แม้นญติ (2550, น.137-152) ได้ศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.2.1.7 ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สถานศึกษานำ ข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ มีการสรุปการประเมินผลการใช้

หลักสูตรและนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุรักษ์ พนารักษ์ (2550, น.208) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพดุงคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการขอรับการประเมินจากองค์กรภายนอกเพื่อตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษาและผู้บริหารมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีสาระ การเรียนรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร พิมพร (2551, น.117-119) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า กระบวนการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนโดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า มีการ พัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำ สาระของหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการเข้าอบรม สัมมนา หรือประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ ไปใช้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.3.1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการ กำหนดสมรรถนะหลัก และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อจัดให้สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะ หลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.1.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษาได้มี การวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น

5.3.1.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษา มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนที่ถูกต้องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล จากผลการวิจัยพบว่า มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษา มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.1.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษา มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.1.7 ด้านการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารหลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการอบรมสัมมนา หรือมีการประชุมในเรื่องต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษามีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

5.3.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษา โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านผู้เรียนที่มีคุณธรรมและความรู้ จากการใช้หลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- _____. (2552). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- ฉันท ชาดุทอง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชวลิต ชูกำแพง. (2551). **การประเมินการเรียนรู้**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). **การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)**.
ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ทวี เพชรพระยอม. (2551). **สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงตรา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์)**.
- ทัศนีย์ บุญเต็ม. (2551). **การสร้างหลักสูตร**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนศักดิ์ เป่าริก. (2550). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2. (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา)**.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS (พิมพ์ครั้งที่ 10)**.
กรุงเทพฯ: บิซิเนสซอร์แอนด์ดี.
- ธีรารัง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา**. กรุงเทพฯ: ธนรัช.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**.
กรุงเทพฯ: แอล. ที. เพรส.
- นพเก้า ณ พัทลุง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. สงขลา:
เทมการพิมพ์สงขลา.
- น้ำทิพย์ ทะศรีแก้ว. (2552). **การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดน่าน**.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต).
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2553). **หลักสูตรการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1)**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พันธนิษฐ์ วิหคโต. (2546). ผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา. วารสารวิชาการ, 6(9), (5 พฤษภาคม 2546).
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตตามหลักปรัชญาการศึกษา พุทธศาสนา. บทความในรายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 54 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2559.
- _____. (2559). การสร้างเกณฑ์วัดคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยใช้หลัก ไตรสิกขาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บทความในรายงานการประชุมวิชาการและการนำเสนอผลงานการวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, วันที่ 28 พฤษภาคม 2559.
- ภัทรา โจ้วอมราภรณ์. (2557). การศึกษาการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา เอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- รังสันต์ โยศรีคุณ. (2556). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย).
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจิรี ภูสาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- วงศันรินทร์ แก้วฝ้าย. (2550). ประสิทธิภาพการจัดทำและการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- วัชราวลี วัชรวิงศ์ ณ อยุธยา. (2552). การบริหารจัดการหลักสูตร. [ม.ป.พ.].
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อาร์ แอนด์ ปริ้นท์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิภาดา ศีลาศักดิ์. (2555). การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์).
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2558). หลักและกระบวนการบริหารการศึกษาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: บুক พอยท์.
- สมัย ทองมาก. (2554). สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของโรงเรียนต้นแบบและโรงเรียนที่มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร ดังัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).
- สาคร พิมพ์. (2551). การศึกษากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์).
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. แนวทางบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาการประเมินคุณภาพภายนอกด้านการศึกษา รอบที่ 2 (พ.ศ.2549-2553). กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา และ วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.].
- สุธาสิณี แม้นญาติ. (2550). สภาพและปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย).
- สุรีพร วงศ์สวัสดิ์สุข. (2551). การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนราชวินิตมัธยม. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อนุรักษ์ พนารักษ์. (2551). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์).
- อโนมา พัฒนาราช. (2550). การประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา).
- อรนนท์ นิ่มนุช. (2551). ความคิดเห็นการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของครูปฐมวัยในโรงเรียนของ อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ)
- Allender, Judith Ann and Spradley, Barbara Walton. (2001). **The Concept of Health, In Community Health Nursing : Concepts and Practice**. Philadelphia: Lippincott, p. 6-.
- Armstrong. David G. (1989). **Developing and Documenting the Curriculum**. MA: Allyn and Bacon.
- Atjonen, Paivi Martta. (1994). **The Local Curriculum An Object and instrument in The Administrative and Pedagogical Development of The School System Experiences and Opinions of Primary**. [n.p.].
- Bartol, K., M. & Martin, D., C. (1991). **Management**. NY: McGraw-Hill.
- Buchanan, M., T. (2007). **Management of Curriculum Change : an Analysis of Religious Education' perspectives on the Management of a Particular Curriculum Change in Catholic Secondary Schools in the Archdiocese of Melbourne**. (Doctor's thesis Melbourne School of Religious Education, Australian Catholic University).
- Burk, Joan Marilyn. (1997). **An Investigation of Trends in k-12 Mathematics Curriculum Development Process as Perceived by chief Administrators in New Jersey Public School**. Dissertation Abstract International, 785-A.
- Chung, Kase H. & Leon C. Megginson. (1981). **Organization Behavior Management Skill**. NY: Harper and Row.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Gold, S., Eva. (2000). **Community Organizing at a Neighborhood High School : Promises and Dilemmas in Building Parent-Educator Partnership and Collaboration**. Dissertation Abstracts International, 295-A.
- Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education**. NY: McGraw-Hill.
- Gregg, Russell T. & Griffiths, Daniel E. (1987). Job Relation Stress. Social Support and Burnout Among Classroom Teachers. **Journal of Applied Psychology**, 72(2), 274-316.
- Jerry, E. (1996). **A Process for Effective Graphic Design Curriculum Development**. Dissertation Abstracts International, 4254-A.
- Marsh. (1997). **Key Concepts for Understanding Curriculum**. The Falmer Press.
- Moon, J. S. & Cho. (2001). The effect of handholding on anxiety in cataract surgery patients under Local anesthesia. **Journal of advanced Nursing**, 35(3), 407-415.
- Robbins, Stephen P. (1990). **Organization Theory : Structure Design and Application** (3rd ed.). NJ: Prentice-Hall.
- Saylor, J. Galen, William M. Alexander and Arthur J. Lewis. (1974). **Planning Curriculum for Schools**. NY: Holt, Rinchart and Winston.
- School Teachers Regarding The Design Implementation and Development of Local Curricula**. Dissertation Abstracts International.
- Stoner, James A., F. & Freeman, Edward R. (1989). **Management** (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum development : theory and practice**. NY: Harcourt Brace Jovanovich.
- Trump, J., Lioyd & Delmas E. Miller. (1968). **Secondary School Curriculum Improvement**. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Tyler, Ralph W. (1957). **“The curriculum then and now”**. In Proceedings of the 1956 Conference on Testing Problems. NJ: Educational Testing Service.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ดร.สุรัตน์ ขวัญจันทร์ อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา
ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. ดร.รสริน ใจมีไชยสง อาจารย์ประจำสาขาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
5. นางอัญชลี เกตุบำรุง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
ครูชำนาญการพิเศษ วิชาภาษาไทย

บันทึกข้อความ

ตมทว.เซททว. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 0 2549 3209

ที่ ศธ 0578.02/ 0838

วันที่ 5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรื่องประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดียิ่ง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นายสงกรานต์ เรื่องประทีป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ตมทว.เชททว. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 0 2549 3209

ที่ ศท 0578.02/ 0838

วันที่ 5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สุรัตน์ ขวัญบุญจันทร์

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรื่องประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดียิ่ง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นายสงกรานต์ เรื่องประทีป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 0 2549 3209

ที่ ศธ 0578.02/ 0838

วันที่ 5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.สริน ใจมโธสง

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรืองประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถยิ่ง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นายสงกรานต์ เรืองประทีป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 0 2549 3209

ที่ ศธ 0578.02/ 0838

วันที่ 5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรืองประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดียิ่ง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นายสงกรานต์ เรืองประทีป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ที่ ศธ 0578.02/0838

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอัญชลี เกตุบำรุง

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรืองประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถยิ่ง จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นายสงกรานต์ เรืองประทีป เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 02 549 3209

โทรสาร 02 549 3209

ที่ ศธ 0578.02/0331

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

5 เมษายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาปริญญาโทเข้าเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน.....

เนื่องด้วย นายสงกรานต์ เรื่องประทีป นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาคพิเศษ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ จึงความอนุเคราะห์จากท่านให้กับ นายสงกรานต์ เรื่องประทีป เข้าทำการเก็บข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาวิจัย โดยนักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับวัน และเวลาเข้าเก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญส่ง)

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 02 549 3209

โทรสาร 02 549 3209

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 60 ข้อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยตอบทุกข้อ ทุกตอนเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และเพื่อประโยชน์ของการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะใช้เพื่อการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น โดยผลการศึกษานำเสนอในภาพรวม และไม่มีผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายใดๆต่อผู้ตอบและหน่วยงานของผู้ตอบ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านที่ได้ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายสงกรานต์ เรืองประทีป

นักศึกษابริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้และทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 น้อยกว่า 30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
ปริญญาตรี ปริญญาโท
ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์ในการทำงาน
 ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี
 11-15 ปี 16-20 ปี
 21 ปีขึ้นไป
5. ตำแหน่ง
 ผู้อำนวยการสถานศึกษา
 รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
 หัวหน้ากลุ่มสาระ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแล้วพิจารณาในแต่ละข้อตามความคิดเห็นของท่านแล้ว
ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นท่านเพียงช่องเดียว

- 5 หมายถึง มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ มากที่สุด
 4 หมายถึง มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ มาก
 3 หมายถึง มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ ปานกลาง
 2 หมายถึง มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ น้อย
 1 หมายถึง มีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในระดับ น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	โรงเรียนของท่านมีการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในประเด็น ต่างๆ นี้มากน้อยเพียงใด ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจง การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกัน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2	มีการพัฒนาบุคลากรใน โรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตร สถานศึกษา					
3	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการของ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
4	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาสนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียน					
5	การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุม และเป็นปัจจุบันที่เอื้อต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
6	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามสภาพจริง					
7	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน					
8	จัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น/แหล่งเรียนรู้					
9	ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย					
10	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง					
11	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย เหมาะสมครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม					
12	มีการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
13	มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
14	มีการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
15	มีการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา					
16	สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น/สัดส่วนเวลาเรียน/สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม					
17	สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะหลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
18	กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
19	สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา					
20	กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
21	สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม					
22	สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
23	ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำ และพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ					
24	มีการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน					
25	มีการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
26	มีการวางแผนจัดทำ/จัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
27	มีการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
28	มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา					
29	มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)					
30	มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ถูกต้อง					
31	มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร					
32	มีการจัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงาน					
33	มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเหมาะกับการเรียนรู้ของผู้เรียน					
34	มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
35	มีการส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
36	มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย					
37	มีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง					
38	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร					
39	คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร					
40	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา					
41	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำเสนอเผยแพร่ผลงานวิชาการและนวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา					
42	มีการร่วมมือกันจัดทำแผนงาน/ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง					
43	มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษา					
44	มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ					
45	มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วยบรรยากาศของ ความร่วมมือเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
46	มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วน ร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง					
47	มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและ เปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมา ปรับปรุงพัฒนา					
48	มีการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการนิเทศ การใช้หลักสูตรสถานศึกษา					
49	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการกำกับดูแลคุณภาพ ของหลักสูตรสถานศึกษา					
50	มีการวางแผนดำเนินการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร สถานศึกษาชัดเจนและเป็นรูปธรรม					
	ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา					
51	มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปการดำเนินการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ					
52	มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหารหลักสูตร สถานศึกษา					

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
53	มีการบันทึกการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
54	มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา					
55	มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ					
56	มีการจัดทำบันทึกการเผยแพร่เพื่อรับฟังข้อมูลย้อนกลับ					
57	ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับและผลของการประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ					
58	มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
59	มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง					
60	การสรุปการประเมินผลการใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา					

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

ภาคผนวก ค

ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อกำหนดกับเนื้อหา (IOC)

ผลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC)

เรื่อง : การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

ตอนที่ 1 แบบประเมินเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม								
ข้อ ที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.	อายุ ☐ 1.อายุ 20-30 ปี ☐ 2. อายุ 31-40 ปี ☐ 3. อายุ 41-50 ปี ☐ 4. อายุ 51 ปีขึ้นไป	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา ☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท ☐ 3. ปริญญาเอก	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4.	ประสบการณ์ในการทำงาน ☐ 1. ต่ำกว่า 5 ปี ☐ 2. 6-10 ปี ☐ 3. 11-15 ปี ☐ 4. 16-20 ปี ☐ 5. 21 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5.	ตำแหน่ง ☐ 1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ 2. รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ☐ 3. หัวหน้ากลุ่มสาระ	+1	0	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบประเมินเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อ ที่-	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา								
1	มีการประชุมชี้แจง การสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	มีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้ความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	มีการวิเคราะห์สภาพ ปัญหา และจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสนองความต้องการของชุมชนและผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้ครอบคลุมและเป็นปัจจุบันที่เอื้อต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา (ต่อ)								
6	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามสภาพจริง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้บุคลากรในสถานศึกษา หน่วยงานองค์กรในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบและเห็นความสำคัญของหลักสูตรและจัดการศึกษาร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	จัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่น/แหล่งเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา								
9	กำหนดวิสัยทัศน์/ภารกิจ/เป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
10	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลาง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมาย เหมาะสมครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	มีการจัดงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	มีการจัดอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	มีการจัดวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	มีการจัดบุคลากรให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรแต่ละช่วงชั้น/สัดส่วนเวลาเรียน/สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาคได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	สถานศึกษามีการกำหนดสมรรถนะหลักและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
18	กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	สถานศึกษามีการจัดทำคำอธิบายรายวิชาสอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และกรอบหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	กำหนดแนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	การจัดทำคำอธิบายรายวิชาทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
22	สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การจบหลักสูตรสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา								
23	มีการวางแผนเตรียมงบประมาณในการจัดหา/เลือกใช้/ทำและพัฒนาสื่ออย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
24	มีการวางแผนบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สนองความสนใจและความสามารถของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
25	มีการวางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
26	มีการวางแผนจัดทำ/จัดหาสื่อที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
27	มีการวางแผนส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
28	มีการวางแผนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
29	มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในด้านการนิเทศ/กำกับ/ติดตาม/ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้)								
30	มีการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) (ต่อ)								
31	มีการจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
32	มีการจัดครูเข้าสอนตรงกับความรู้ความสามารถและลักษณะงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
33	มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเหมาะกับการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
34	มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
35	มีการมีการส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
36	มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
37	มีการจัดระบบการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนอย่างชัดเจนและถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
38	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรและประเมินผลการใช้หลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร (การนำหลักสูตรไปใช้) (ต่อ)								
39	คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
40	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
41	สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการ นำเสนอเผยแพร่ผลงานวิชาการและ นวัตกรรมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา								
42	มีการร่วมมือกันจัดทำแผนงาน/ร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
43	มีโครงการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
44	มีการจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
45	มีการจัดนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตรด้วย บรรยากาศของความร่วมมือเป็น ประชาธิปไตยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
46	มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
47	มีการจัดทำรายงานการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและเปรียบเทียบกับกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อนำผลมาปรับปรุงพัฒนา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
48	มีการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
49	มีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในการกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
50	มีการวางแผนดำเนินการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาชัดเจนและเป็นรูปธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา								
51	มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลรูปการดำเนินการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 6 การสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
52	มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
53	มีการบันทึกการดำเนินการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
54	มีการจัดทำรายงานการดำเนินงานการ บริหารหลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
55	มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
56	มีการจัดทำบันทึกการเผยแพร่เพื่อรับฟัง ข้อมูลย้อนกลับ	+1	+1	+1	+1	+1	+1	ใช้ได้
ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา								
57	สถานศึกษานำข้อมูลย้อนกลับและผลของ การประเมินมาใช้ในการตัดสินใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
58	มีการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ บริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาให้ ทันสมัยเหมาะสมกับบริบทของ สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ข้อ ที่	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	คะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
ขั้นตอนที่ 7 การปรับปรุง พัฒนาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา (ต่อ)								
59	มีการกระตุ้นให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องได้ ร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มี การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
60	การสรุปการประเมินผลการใช้หลักสูตร และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในตรวจสอบความถูกต้อง ไว้ ณ โอกาสนี้

(นายสงกรานต์ เรืองประทีป)

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ภาคผนวก ง

การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	256.7000	815.597	.831	.984
a2	256.8667	814.533	.798	.984
a3	256.9000	821.403	.679	.984
a4	256.9333	818.478	.774	.984
a5	256.8333	822.695	.696	.984
a6	256.9333	819.857	.672	.984
a7	257.0333	823.275	.564	.984
a8	257.0333	805.275	.815	.984
b9	256.9000	820.300	.605	.984
b10	256.7667	824.461	.577	.984
b11	256.8667	821.223	.677	.984
b12	256.8000	824.303	.643	.984
b13	256.9000	823.955	.606	.984
b14	256.9333	816.133	.772	.984
b15	256.8000	820.924	.623	.984
b16	256.7333	824.340	.581	.984
b17	256.7667	820.875	.748	.984
b18	256.7333	812.064	.855	.983
b19	256.9000	821.679	.615	.984
b20	256.9000	816.921	.689	.984
b21	256.8000	826.441	.522	.984
b22	256.9000	828.783	.468	.984
c23	256.9667	819.620	.689	.984
c24	256.9000	807.334	.870	.983
c25	256.9333	817.857	.673	.984

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c26	256.8333	816.695	.800	.984
c27	256.8000	815.959	.817	.984
c28	257.0000	820.690	.672	.984
c29	257.0667	811.099	.785	.984
d30	257.0333	812.861	.779	.984
d31	256.9667	808.861	.760	.984
d32	256.7667	820.944	.622	.984
d33	256.8667	819.982	.654	.984
d34	256.8000	826.786	.566	.984
d35	256.7333	816.754	.877	.983
d36	256.9667	811.482	.670	.984
d37	256.8000	818.717	.816	.984
d38	256.8000	821.614	.726	.984
d39	256.9000	818.024	.777	.984
d40	257.0333	814.723	.733	.984
d41	257.0333	815.551	.766	.984
e42	257.0667	832.616	.461	.984
e43	256.9667	812.723	.812	.984
e44	256.9667	816.654	.712	.984
e45	256.9667	819.344	.644	.984
e46	257.0667	811.237	.738	.984
e47	257.0000	821.931	.701	.984
e48	256.9000	817.472	.793	.984
e49	256.7667	821.978	.805	.984
e50	257.0333	804.585	.873	.983

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
f52	256.9333	822.892	.645	.984
f53	256.9333	819.720	.626	.984
f54	257.0000	813.586	.704	.984
f55	257.0000	813.448	.707	.984
f56	256.9333	813.375	.657	.984
g57	257.0667	814.685	.748	.984
g58	257.0000	817.172	.769	.984
g59	257.0000	814.828	.770	.984
g60	257.0000	812.621	.772	.984

Reliability

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. List wise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.984	60

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล	นายสงกรานต์ เรืองประทีป
วัน เดือน ปีเกิด	13 เมษายน พ.ศ. 2520
ที่อยู่	99 หมู่ 1 ตำบลนายูง อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี 41380
การศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา คอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
การทำงาน	ข้าราชการครู โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม ตำบลบึงบา อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
โทรศัพท์	08-5469-0512
อีเมล	ruangpratheep_12@hotmail.com

